

ՊԱՆՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Ազգային Պատրիարքարանի

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԲԱՑՈՒՄ 1879 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ Դ.

22 ՅՈՒՆԻՍ 1879

Կ. ՊՕԼԵՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅ

1879

ԳԻՒՆՔ ԱՋԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՄԱՅՐ ԳԻՒՆ

Ստեփան փաշա Ասլանեան	Ա. Արեւիկայի
Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան	Բ. »
Յարութիւն էֆէնտի Մէրեհէմ-Գուլի	Գ. »
Մկրտիչ էֆէնտի Մելիքեան	Ա. Արեւիկայի
Գասպար էֆէնտի Չէրազ	Բ. »
Գարեգին էֆէնտի Մելիքեան	Գ. »

Ձեռննաստրեան դիւան

Յարաբերութեան դիւան

Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ
Յովհաննէս Քահանայ Մկրեան
Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան

Մկրտիչ էֆէնտի Էսաեան
Բարսեղ էֆէնտի Հարաճեան
Պօղոս էֆէնտի Պառնասեան

Գաստիարակութեան դիւան

Երաստութեան դիւան

Սէրփիլէն էֆէնտի
Ստեփան փաշա Ասլանեան
Գասպար էֆէնտի Չէրազ

Ներսէս փարդապետ Ասլանեան
Առաքել էֆէնտի Այթուն-Տիւրքի
Նշան էֆէնտի Օտեան

Կարուածոց դիւան

Նախաձեռնութեան դիւան

Մինաս էֆէնտի Գափամաճեան
Յովհաննէս էֆէնտի Կրճիկեան
Աբիկ էֆէնտի Ունճեան

Տնօրէն Ռափայէլեան էֆէնտի
Յարութիւն էֆէնտի Մէրեհէմ-Գուլի
Միհրան էֆէնտի Չօլանեան

Համարակալութեան դիւան

Խմբագրութեան դիւան

Ստեփան էֆէնտի Փափազեան
Քրիստոստուր էֆէնտի Ղազարոսեան
Համբարձում էֆէնտի Մադպուլեան

Կարապետ էֆէնտի Խթիւնեան
Գարեգին էֆէնտի Մելիքեան
Համբարձում էֆէնտի Այաճաճեան

Երևանի յանձնարար

Քրիստոստուր էֆէնտի Ղազարոսեան
Ղազար էֆէնտի Հովուեան

Սարգիս էֆէնտի Գալուքճեան
Մկրտիչ էֆէնտի Մելիքեան

ԱՋԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՔԱՅՈՒՄ 1879 ԱՄՆՆ

Ն Ի Ս Տ Դ

22 ՅՈՒՆԻՍ 1879

ՆԱԽԱԳԱՀ. — Տ. Մատթէոս Եպո. Եղմիրլեան (Պատր. փոխանորդ.)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — Ստեփան փաշա Ասլանեան (Առաջին Աստենապետ)

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆՔ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆՔ	ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆՔ (Ա. Վ. Ճակ)	ԳՈՒՄԱՐՈՒ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՆ ԳՈՒՄԱՐՈՒՆԻ ՂՈՒՐԱ	ԵՆ ԳՈՒՄԱՐՈՒՆԻ ՂՈՒՐԱ
1 Կարապետ Եպո. Սերոբեան Բ	Ա. Վ. Ճակ	24 Գրիգոր Պէրպլիբեան	47 Յ. Շիշմանեան Տօքթօր Բ
2 Ամբրոսիոս Վ. Ռուբինեան Բ	Բ. Վ. Ճակ	22 Գէորգ Ստիվարճեան	48 Ս. Մէրեհէմ-Գուլի Բ
3		23 Խաչիկ Մանկաստեան Բ	Իսկիկտար Ս. Կարապետ
4		24 Կարապետ Աղաբաբեան Բ	49 Միհրան Պահճի Գափուլեան
		25 Համբարձում Մադպուլեան Բ	50 Պօղոս Թորգոսեան Բ
5 Մատթէոս Եպո. Եղմիրլեան	Գ. Վ. Ճակ	26 Մինաս Գափամաճեան	51 Նիկօղոս Առճաճեան Բ
6 Պօղոս Վ. Խօշտամեան		27 Յովհաննէս Պօլաճեան Բ	52 Տրդատ Փափազեան
7 Յովհաննէս Ք. Մկրեան		28 Ն. Մէրեհէմ-Գուլի Տօքթօր	(Գ. Վ. Ճակ)
8 Գրիգոր » Աճէմեան Բ		29 Պօղոս Պառնասեան	Գասթմ բաշա
		30 Սարգիս Աղաբաբեան Բ	53 Գասպար Չէրազ
		31 Սահակ Ապրօ	Բերա
9 Վահան Վ. Տ. Մինասեան Բ		32 Սենեքերիմ Մանուկեան	54 Աբիկ Ունճեան
10 Յակոբ » Ա. Փափազեան		33 Բարթեղ Քիւրքճիւղաշեան Բ	55 Գրիգոր Սէլիմէճեան Բ
11 Սահակ Ք. Տ. Սարգսեան		34 Առաքել Տէրպիլից	56 Գրիգոր Օտեան
12 Խորէն » Փոշիկլանեան Բ		35 Գէորգ Ապառազեան Բ	57 Սէրփիլէն
		36 Յ. Մէրեհէմ-Գուլի	58 Ռափայէլեան Տօքթօր Բ
		37 Աւետիս Կիրտազեան	59 Միքայէլ Մօմճեան
		(Բ. Վ. Ճակ)	60 Կարապետ Քաղազեան
		Պէլիկաշ	61
		38 Միհրանիկ Կրճիկեան	62
		39 Ալիքսան Խօրասաճեան Բ	Միշաղիւղ
		40 Բարսեղ Հալաճեան Բ	63 Յակոբ Նորասուկեան Բ
		Եկնիգարոս	64 Տիգրան Եուսուֆեան
17 Խորէն Արքե. Նար Պէյ Բ		41 Մկրտիչ Քիւրքճիւղաշեան Բ	65 Մկրտիչ Գաղաճեան Բ
18 Յովհաննէս Վ. Փափազեան Բ		42 Սեպուհ Մադաստեան Բ	66 Աւետիս Գօրգեան Բ
19 Խորէն » Կիւրոյեանց Բ		43	67 Նշան Օտեան Բ
20 Գարեգին » Թաթարեան Բ		44	Պէլիկոզ Ե. Ղալաքիա
		Իսկիկտար Ս. Խաչ	68
Բ. Բացակայութիւն առաջին :		45 Մինն Ֆէլիկեան	(Գ. Վ. Ճակ)
Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ :		46 Ստեփան Ասլանեան	Ղուգղունճուգ Ե. Իճաւիկ
Բ. 3 Բացակայութիւն երկրորդ :			69 Յովհաննէս Էսաեան Բ
			70 Ստեփան Պէլիկճեան

Գատրգիւղ	ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ	Մուշ
71 Կարապետ Շահապահան Բ		124 Ստեփան Փափազեան
72 Մկրտիչ Մուրատեան Բ	Կարին	Տիվրիկ
Նարյրգարու.	104 Սիմոն Մազաուտեան Բ	122 Նշան Գարադաշ
73 Յակոբ Ե՛-Ռ՛սիճեան	Քոստանեա	Զեյթուն եւ Մարաշ
Ենիմահալլէ Սամարիոյ	102 Մ. Փափազեան Տօրթօր Բ	123
74 Պօղոս Մկրտիչեան Բ	Աղբիւնուպօլիս	Տրապիզօն
Թօփգալիու.	103	124 Տիգրան Տ. Ներսէսեան
75 Յովհաննէս Մարգարեան	Նիկոմիդիա	Պաղտատ
Էյուպ Ս. Եղիա եւ Ս.	104 Կ. Ս. Իւթիւճեան	125 Մելքօն Իսկէնաէրեան Բ
Աստուածածին	Ակն	Տիգրանակերտ
76 Գարեգին Յ. Մեխրեան Բ	105	126 Միհրան Զօղանեան
Գուրուբէշմէ	Ղարաճիսար	Վան
77 Աստիա Իկիտպաշեան Բ	106	127
Հիսար եւ Պօյաճի գիւղ	Արաբկեր	Աղբամար
78	107 Կարապետ Իաշիկեան	128
Նոր գիւղ եւ Սրենիա	Բադէշ	Հայեպ եւ Այնթապ
79 Ղազար Հոփուեան	108	129
Պալատ	Պրուսա	Սեբաստիա
80 Մկրտիչ Գ. Էսահան	109 Քրիստոստօր Ղազարոսեան	130 Մկրտիչ Յ. Մեխրեան
81 Յովհաննէս Կրիկեան Բ	Եղոկիա	Ռուսնուխ
82	110	131
Քարակեօմիսիկ	Ամասիա	Կարս
83 Սեպուհ Թիւրապեան	111 Համբարձում Ալաճաճեան	132 Արրահամ Յ. Այվազեան
84	Բայու.	Զմշկածագ
(եւ Վիճակ)	112 Յովհաննէս Ազնաւորեան Բ	133 Համբարձում Սարբէշիչեան
Սամարիա	Եղեսիա	Գաղատիա
85 Ալբրան Պէլբրեան	113 Յակոբ Իւթիւճեան	134
86 Եղիազար Մեխրեան	Մանգրլիս	Ատանա
87 Մինաս Ճաֆճաֆեան	114	135
88 Նազարէթ Շահապահան Բ	Հաճըն	Սըղերդ
89 Յարութիւն Թիւրեան Բ	115	136 Մատթէոս Ալէքսան Բ
90 Յակոբ Արշակ Բ	Երզնկա եւ Բաբերդ	Եօզրատ
91	116	137 Լօղօֆիթ Պալեօղեան
92	Թեքիրտաղ	Մալաբիա
93	117 Տիգրան Գ. Սինանեան	138 Գէորգ Վարդանեան
94	Կեսարիա	Իզմիր
95 Առաքել Ալթուն Տիւրքի	118 Գէորգ Գըլբճեան	139 Պապի Պապօեան
96 Ռէթէոս Պէլիկեան Բ	Խարբերդ	Եգիպտոս
97 Սարգիս Արրահամեան Բ	119	140
98 Մ. Արծրունի Տօրթօր	Պալքբէսեր	
99 Սարգիս Գալուբճեան		
100 Աթանազիւնէ Արապեան Բ	120	

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

- Ա. Ընտրութիւն Երևանեան Յանձնախմբի Ազգային Ժողովոյ :
- Բ. Վիճարանութիւն Պիւտճէի 79-80 ամի (Շարունակութիւն) :
- Գ. Տեղեկագիր Նախաձեռնութեան դիւանի ի վերայ ծրագրի եօթն յառուարածական կէտերու Ազգային Ժողովոյ Կանոնադրութեան :

ԱՅՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր՝ Նորին Փոխանորդ Իզմիրեան Տ. Մատթէոս Արրաղանի Նախագահութեամբ եւ Ատենապետութեամբ Երեսօրեան Տիգրան էֆէնտի՛ Ատենայր բողոքեցաւ ժամը ճիշդ 7 ին, ի ներկայութեան 28 Երեսօրեանաց, որոց թիւն 35 ի յանդեցաւ ի վերջէ :

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՅ. — Երես 74 . Բ. սիւնակ, « եւ յաւարտ շրջանին 500 ոսկոյ եւ ին պիտի ըլլայ » ցաւարտ շրջանին եւ ին :

Երես 75, Ա. սիւնակ, « Այլ պէրեան էֆէնտի թող գո՛ւ լինի երբ տեսնէ թէ այդ գումարը կարելի է եղեր գործածուի առանց մասուելու » պիտի ըլլայ « Այլ պէրեան էֆէնտի թող գո՛ւ լինի երբ տեսնէ այդ գումարին գործածուելը գաստարակութեան պիտոյից » :

Երես 78, Ա. սիւնակ, « եւ ազգային կրթութեան գործին վրայ հակելու », աստ պիտի աւելնայ « եւ գաստարակութեան ընդհ. պիտոյը մատակարարելու » երբ հարցուց Իւթիւճեան Կ. էֆէնտի՛ միջանկեալ կերպիւ՛ թէ ի՞նչ կը հասկնամ ընդհանուր պիտոյը ըսելով, պատասխանեցի, ազգ. վարժարանաց դասատուներ եւ մանկավարժներ եւ գասագրքեր պատրաստելու պիտոյքը :

Վաւերացումն նախընթաց Գ. Նիստի ստեղծագրութեան

Ատենապետ էֆէնտին նախընթաց Գ. Նիստի ատենադրութեան վրայ ի դիտողութիւն կրախից Երեսօրեաններն :

Երես նոյն, Բ. սիւնակ, « Ընդհանուր արոց մէկ տասներորդը նշանակեր է վարչութիւնը » . պիտի ըլլայ « Ընդհանուր հաստիքից մէկ տասներորդը եւն » .

Երես 83, Ա. սիւնակ, ԺԲ. յոգուածին 34,00 զրոյ պիտի ըլլայ 28,600 զրոյ թէ նպատակ տեսնանայ եւ թէ տոյգորութեան ծախսոց մասին Ազգ. ժողովոյ աւելցուցած 3,400 զրոյ զեղչելով այդ պահանսի գումարէն, որպէս զի պիտի ածեն իր հաւասարակութիւնը պահէ :

Աւելի զխաղութիւն տեղի չունենար, հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտին քուէի կը զընէ նախորդ նիստի Ատենադրութիւնն եւ ժողովը միաձայն ընդունելով կը վախճուին զայն, եղած զխաղութեամբ հանդերձ :

2.

Խնդրագիր Թիւրքիստանեան Նիկողոս Էֆէնտիի

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Օրակարգին չանցած ժողովից կը հաղորդեմ քանի մը նախախնար եւ գրութիւններ, որոց առաջինն է Թիւրքիստանեան Նիկողոս Էֆէնտիի մէկ զիրն, որ ինչպէս զխաղ. Թարբերդի վիճակին կողմէ Երեսփոխան ընտրուած լինելով ժողովն իւր նախորդ նիստին մէջ մերժեց այս ընտրութեան վաւերացումն Ահաւասիկ սոյն գրութիւնը, որ Թիւրքիստանեան էֆէնտի կուզէ առ ժողովը :

Եւ հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտին ընթերցաւ զիրն, որ ահաւասիկ .

Վսեմապատիւ Ատենապետ փաշա Ազգ. Երեսփ. Ընդհ. ժողովոյ Տէր .

Երեսփոխանական ժողովոյ վերջին նիստին մէջ, որ ի Վ. յունիսի, Թարբերդի գաւառին երեսփոխանական ընտրութեան նկատմամբ կատարուած քուէարկութիւնը

անհասկանալի, միանգամայն և անարժեք կացութեան մը մէջ կ'դնէ զիս, իմ անհատական ազգային իրաւանցս մասին :

Այս անտրոշկացութիւնը ստեղծուած լինելով միմիայն Ընդհ. ժողովոյ նոյն քուէարկութեանէն, հարկ կ'դնէ իմ վրայ դիմելու զղակի Պատուարժան ատենից, ինդրելու որ բարեհաճի ժողովը որչափ մեկին կերպիւ իմ ազգային և անհատական իրաւանցս վիճակը :

Ընդհ. ժողովը զիս իբրև Ազգ. Երեսփոխան Ընդհ. ժողովոյ մէջ ընդունիլ չուզելովը, յայտնի չէ թէ զիս իբրև ի՞նչ կուզէ նկատել : Եթէ երեսփոխան չեմ կարող լինել, ուրեմն երեսփ. ընտրելի ալ չ'կարեմ լինել, և եթէ ո՛չ ընտրելի՝ ապա և ընտրու ալ ո՛չ ես, և եթէ ո՛չ ընտրող և ընտրելի կարեմ լինել, ապա ուրեմն ազգային իրաւանցս վայելմանէն զրկեալ պիտի համարուիմ, — բայց ասի ո՛ր օրինօք, ո՞ր իրաւամբ, ո՞ր դատաստանաւ և ո՞ր դատովճառով. — և միթէ Պատկառելի ատենից կ'ներէ՞ որ անհատ մը, առանց օրինաւոր դատաստանի և առանց բացատրութեան, զրկեալ դատապարտուի իւր բոլոր անհատական ազգ. իրաւունքներէն, որք այնքան նուիրական և սիրելի են իրեն :

Միթէ Ընդհ. ժողովը կընդունի՞ որ մի քանի երեսփոխանաց յարուցած ամբաստանութեան յայտարարութիւն մը ժողովոյց կողմէն արտասանեալ վճիռ նկատուի. — միթէ Ընդհ. ժողովը կընդունի՞ որ սե է դատարանի դատապարտութեան վճռէ զերժ անհատ մը՝ մի քանի երեսփոխանաց ստիսութեամբն ու վկայութեամբը՝ իր ազգային իրաւանց վայելմանէն զրկուի — Վերջապէս Ընդհ. ժողովը կարող է մէկու մը ապաղայ դա-

տապարտութեան պատահականութիւնը կամ հաւանականութիւնը՝ նորա այժմու իրաւանց վայելմանն արդեւ իչ պատճառ մը նկատել :

Ընտրական դործողութեան մը վաւերացմանը մէջ ընտրական օրէնքն և իշխողը, թէ սմանց դիպումակն կամ քը — « մմանց կամքը » կըսեմ, նոյն քուէարկութեան մասնակցողաց թուէն աւելի թուով դիտմամբ առ այդ մասնակցիլ չուզող երեսփոխանաց ձեռնպահութիւնը նկատելով, և սմա մե՞ծ և նշանակութեան արժանի կարևորութիւն մը ընծայելով, ձեռնպահութիւն մը՝ որ այս տեսակ պարագայից մէջ խորհրդարանական լեզուաւ լուրեայն բողոք մը կ'նշանակէ կատարուելու վրայ եղած գործողութեան մը դէմ :

Երեսփոխանի մը ընտրութիւնն օրինաւոր և հետեւարար վաւերական ճանցը ուրեւ համար, Սահմանադրութեան ընտրական օրինաց արամադրութեանց որոշապէս պահանջած պայմաններէն դուրս ուրիշ ի՞նչ պայմաններ կ'պահանջուի, և Ընդհ. ժողովը կանխաւ որոշած ու գործադրութիւնը հրամայած է այդ ընտրական յաւելելու պայմանաց, որոց ենթակայ դատուելու պարտաւորեալ լինի նորընտիր երեսփոխան մը :

Ընդհ. ժողովը զիս իբր երեսփոխան ճանչիլ և ընդունել չուզելովը՝ թերևս ասկից առաջ մամայ միջոցաւ իրեն պատւոյն դէմ եղած կարծեցեալ յանցանք մը պատժել խորհած ըլլայ իմ անձիս վրայ, իսկ խորհած է արդեօք թէ զիս իբրև ի՞նչ կ'պատժէ, — իբրև լրագրապետ թէ իբրև երեսփոխան, խորհած է արդեօք թէ ի՞նչպիսի յանցանք է իւր պատժել կարծած յանցանքը, լրագրական

յանցանք՝ թէ խորհրդարանական յանցանք :

Եթէ իբրև լրագրապետ կ'պատժէ զիս, Ընդհ. ժողովը կ'ընդունի՞ արդեօք թէ ինքը լրագրական կամ անհատական յանցանքներն պատժելու իրաւունք և ձեռքնհասութիւն ունեցած ըլլայ, և կամ Ընդհ. ժողովն անպատուած ըլլալու յանցանքներն՝ ազգ. իրաւանց զրկմամբ պատժել անօրինող օրինաց արամադրութիւն մը կեցած լինի :

Իսկ եթէ խորհրդարանական յանցանք մ'է զոր պատժել ուղած է, Ընդհ. ժողովը զիս իբրև երեսփոխան ճանչելէ առաջ կ'կարծէ՞ թէ իրաւունք ունենայ ինձ դէմ ատենական կամ կանոնադրական պատժոյ վճիռ արտասանելու :

Ես կարգապահութեան կամ կանոնադրական պատժէ խոյս չեմ տար, կը յօժարիմ կրել զոյդ՝ եթէ օրինական եւ յանկաւ արժանի վճռուիմ պատժոյ, բայց չեմ հասկնար թէ երեսփոխան չ'ճանչցուած մէկը ինչպէ՞ս ատենական պատժոյ ենթարկել կուզուի, և այն՝ առանց սե է դատաստանի, և ի բացակայութեան իմում, անխնայ ամբաստանութիւնք տեղալով իմ վրայ, որոց դէմ յախտեան կը բողոքեմ և զայդ արտասանող բերանը պատասխանատու կ'համարիմ յարագային :

Նպատակս չէ՝ Թարբերդի գաւառէն ինձ վերընծայեալ Ազգային երեսփոխանութեան ամբողջ իրաւունքը պահանջել — այդ իրաւունքն Ազգային է և Ընդհ. ժողովոյ, առ որս կ'թողում յօժարական պաշտպանել այդ իրաւունքը՝ եթէ բընարարուած կ'նկատէ, ինչպէս որ ալ այնպէս է, իսկ այս միջադէպին մէջ իմ անհատական ազգային իրաւունքներս կան վտանգի ենթարկեալ, զորս ազատելու

Համար ստիպուած եմ Պատուարժան առնելից դիմել, յայտնելով միանգամայն թէ իմ այդ ազգային իրաւանցս ինձ վերադարձը թախանձանօք կը պահանջեմ, և բնաւ չեմ հրաժարիր յայդ ցանէ, ի հարկին երեսփոխանութիւնս ալ առ այդ զոհելու պատրաստ լինելով, եթէ զայս ևս յինէն պահանջել արժան տեսնուի, միայն թէ Ընդհ. ժողովն այն վարմունքը բռնէ ինձ նկատմամբ, ինչ վարմունք որ արժան և օրէն է բռնել իւր ազգային իրաւանց կատարելագէտ և լիովին վայել մանր մէջ գտնուող անհատի մը նկատմամբ, և իմ անհատական ազգային աւորոյ կացութիւնս որոշէ:

Այս է իմ միակ խնդիրքս. վսեմ Առննապետ Տէր, զոր բոլորովին Ձեր կորովամտութեանը և արդարաւորութեանը յանձն առնելով, Ձեզ կ'իմաստիւմ և կ'իծողում որ իմ այս խնդիրքս, որոյ իրաւացի լինելուն Ձեր վսեմութիւնն ևս համոզուած լինել կարծելու իրաւունք ունիմ, ինչ ձեռք և կերպարանի ներքե որ արժան և հաճոյ թուի Մայր Գիւանիդ, այնպէս առաջի առնէք Ընդհ. ժողովոյ ատենին, նախորդ նստի ատենագրութիւնը վաւերանալու պահուն, առ որ կը պատկանի սա, և ժողովոյդ միմին և աւորոյ թողած այս կէտին վրայ իւր որոշումն ու վճիռն ստանալով ինձ հազորդել բարեհաճիք:

Որոյ վասն կանխաւ յայտնելով իմ խորին և երախտագիտական շնորհակալութեանս հաւատարին,

Մեամ ամենայն խոնարհանօք
Խարբերդի գաւառէն ընտրեալ
Իսկ դեռ չվաւերացեալ
Ազգային Երեսփոխան
Նիկողայոս Մ. Թիւրքմենաեան
18/30 յունիս
Կ. Պոլիս

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը տեսնէք, Տեսնէք, որ Թիւրքմենաեան էֆէնտի իւր ընտրութեան նկատմամբ արուած որոշման դէմ կը բողոքէ: Ձեմ ուզեր ևս չունիմ իրաւունք խնդրոյն միջանդիտելու, այլ միայն ժողովը ժամապահաւ շընելու համար՝ պարտ կը համարիմ յիշեցնել որ այս խնդրագիրը կամ բողոքագիրն, ինչպէս որ արժան դատի անուանել ժողովը, հարկ է ըստ կանոնի յղել Նախաձեռնութեան գիւանին, և անոր քննութեան տեղեկագիրն ստանալէ ետեւ՝ պէտք եղած որոշումը սալ: Աստի ժողովն կամը կը հարցնեմ այս մասին. եթէ գիտողութիւն չկայ յղումը կը կատարուի:

ԲԱՐԱԲԱՇԵԱՆ Ն. ԷՖ. — Ես կ'առաջարկեմ նախաձեռնով ընդունիլ կամ մերժել այս խնդիրը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Գիտել կուտամ դարձեալ որ ներկայացեալ թուղթը բողոք մը կը պարունակէ ժողովին մէկ որոշման դէմ, և աւելի կանոնական է ևս պատշաճից համաձայն յղել զայն ի նախաքննութիւն:

ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես այ այն կարծիքն ունիմ թէ պէտք է նախաքննութեան յղել, սակայն զայս ևս կուզեմ յայտնել թէ ժողովն ըստ ներքին կանոնագրի կրնայ նաեւ նախաձեռնով մը լուծել խնդիրն, առանց նախաքննութեան յղելու:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Երկու կարծիք կայ այս մասին, և ժողովին քուէն պէտք է լուծէ խնդիրը:

Եւ Առննապետ էֆէնտին քուէի ղնելով խնդիրը՝ ժողովը 4 քուէի ընդդէմ 21 քուէով ԿՈՐՈՇԷ յղել զայն Նախաձեռնութեան գիւանին ի նախաքննութիւն:

ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ Հ. ԷՖ. — Բայց սա պայմանաւ որ այդ գիւանը մինչեւ տասն ևս կինդ օր շնորհ ընէ բերել իւր քննութեան տեղեկագիրը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Եստ ազէկ:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Այդ պայմանն Ալաճաճեան էֆէնտի առաջարկեց ևս չկրնար իբր ժողովին կամը չկատարել: Ասկէ դաս՝ պէտք է գիտնալ նաեւ որ ըստ կանոնի ժողովը չը կրնար իւր որոշումն ետ դառնալ կամ զայն վտփոխել, գոն և երեք ամիս շանցած, հետեւաբար տեղի չկայ Նախաքննիչ գիւանին աշխատութեան պայմանաժամ սահմանելու:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. Առաջարկութիւնն Երեսփոխանի մը կողմէն եղաւ ևս գիւանը՝ կարծեմ չվերագրեց զայն ժողովին: Գիւանը կը խնդրէ մ'այն Նախաձեռնութեան գիւանէն որ իրեն յանձնուած աշխատութիւնն որքան հար է շուտով կատարէ, և կը յուսայ որ երբ յապաղման պատճառ մ'ունենայ, կը հաճի կանխել զեկուցանել ժողովին:

3.

Երեսփոխանական նորոգ ընտրութիւնք

Մայրաքաղաքիս քանի մը թաղերուն կողմէ Երեսփոխանական նորոգ ընտրութիւնը կատարուած, և Քաղ. ժողովոյ կողմէ ծանփագրով հաղորդուած էին Ազգ. ժողովոյ: Աստեանապետ էֆէնտին սոյն ընտրութեանց վերաբերեալ գրերը մի առ մի ներկայեց ժողովին, որք ահաւասիկ:

Մանօրագիր Քաղ. ժողովոյ
Վսեմափայլ Առննապետ փաշա
Ազգային ժողովոյ

Սամաթիոյ թաղին պահսած 3 երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելով Ընտրողական ժողովն իր տեղեկագիրը զրկած է, որով կ'ձանուցուի թէ յիշեալ թաղին երեսփոխան ընտրուած են՝
Ղազարոսեան Սահակ էֆէնտի
Թիւյսիւղեան Սեպուհ »
Նորատունկեան Գարրիէլ »

Պալատի թաղին պահսած մէկ երեսփոխանին տեղ նոր ընտրութիւն կատարելով Ընտրողական ժողովն իր տեղեկագիրը զրկած է, որով կը ձանուցուի թէ յիշեալ թաղէն երեսփոխան ընտրուած է՝
Կալաֆեան Յովէփ էֆէնտի:

Ղալաթիա, Պէյքօզ և Գանալլի միացեալ թաղից պահսած մէկ երեսփոխանին տեղ նոր ընտրութիւն կատարելով Ընտրողական ժողովն, տեղեկագրերը հասած են, որով կը ձանուցուի թէ յիշեալ թաղից երեսփոխան ընտրուած է՝
Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտի:

Պատրիարքարանս քննեց վերոյիշեալ ընտրելոց սահմանագրական հանգամանքը, և Սահմանագրութեան համաձայն գտաւ բաց ՚ի Նորատունկեան Գարրիէլ էֆէնտիէն, որոյ տարիքն անբաւական շանուած է:

Սոյն ընտրութեանց տեղեկագրերը և ընտրելոց կողմէ եկած գրութիւնները հանդերձ ծանփագրովս մատուցանելով Ազգային ժողովոյ, ի պարտ ու պատշաճ տօրէնութիւն:

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Քաղ. ժողովոյ
Առննապետ Վ. Առննապետի
Ա. Ալբուն Տիւրքի Լ. Պալեօգեան
20 յունիս 1879
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պոլիս

Կրկին Տեղեկագիրք Ընտրող. ժողովոյն
Ղալաթիոյ

Գերապատիւ Սրբազան Հայր

Ղալաթիա, Պէյքօզ և Գանալլի միացեալ թաղից կողմէն ազգային երեսփո

խանին ընտրութեան համար հրահանգ ստանալով Չեր Սրբազնութենէն, կաշմուեցաւ Ընտրողական ժողովս, որ ըստ օրինի նախապատրաստութիւնները առնելով, հրաւիրեց իւր ընտրողներն ի քուէարկութիւն ի 26 մայիսի: Ընդ ամենը 21 ընտրողներէն 12 ը մասնակցեցան քուէարկութեան և քուէհամարի արդիւնքը հետեւեալն եղաւ,

Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան քուէ 11
Տելեմաք » Էքսէրճեան » 1

Արդ՝ ըստ որում ի Պէյքօղ 38 քուէարկու և ի Գանտիլի 17 քուէարկու գըտնուած են, որք Ղալաթիոյ քուէարկուաց թուոյն հետ միանալով կըլլան 67 քուէարկուք երկոց միացեալ թաղից կ զմէն հետեւաբար ոչ որ բացարձակ առաւելութիւն ստացած ըլլալով, հարկ կըլլայ համեմատական քուէարկութեան գիծել: Եւ ըստ որում Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան 20 քուէ ի Պէյքօղ և 11 քուէ Ղալաթիա ստանալով, ընդ ամենը 31 քուէ ունեցաւ, ամենէն առաւելագոյն քուէն. ուստի Մամիկոնեան էֆէնտին իրաւունք ստացաւ ընտրելեաց մին լինելու: Երկրորդ ընտրելին ըստ արդեանց քուէհամարի Պէյքօղի թէև հարկ էր որ լինէր Մագսուտեան Վսեմ Սիմօն Պէյ, որ 15 քուէ ստացած է, սակայն ըստ որում նա արդէն կարնոյ դաւառէն երեսփոխան ընտրեալ և Աղղային ժողովէն վաւերացեալ է, հարկ կըլլայ ուրեմն Եիւզպաշիեան Մելքոն էֆէնտին երկրորդ ընտրելի նկատել, ըստ որում 11 քուէ ստացած է ի Գանտիլի:

Հետեւաբար միացեալ թաղիցս ընտրողները պիտի սարտաւորին երկրորդ անգամ քուէարկութեան գիծել, վերոյիշ-

եալ երկու ընտրելեաց մին իրենց քուէովն ընտրելու համար: Ըստ այսմ Չեր Սրբազնութեան հրահանգին սպասելով՝

Մեամք
Ի Գիմաց Ընտրող. ժողովոյ Ղալաթիոյ
Նախագահ
Տաճատ վարդապետ

Ատենադպիր Ատենապետ
Պետրոս Խորասանճեան Ս. Գ. Պ. Փախագեան
27 Մայիս 1879

Ղալաթիա
Գեր. Սրբազան Հայր

Ղալաթիոյ, Պէյքօղի և Գանտիլիէ մացեալ թաղից կողմէն ընտրելի ազգերեւոյթիսանին քուէարկութեան արդիւնքը համեմատականի մէջ մնալուն համար, Ղալաթիոյ Ընտրողական ժողովս երկրորդ անգամ քուէարկութեան հրաւիրեց զընտրողները ի 16 յունիսի, և 21 ընտրողներէն 9 ին անձամբ մասնակցութեամբ քուէհամարի արդիւնքն հետեւեալն եղաւ.

Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան քուէ 8
Մելան էֆ. Եիւզպաշիեան » 1

Եւ ըստ որում Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան ի Պէյքօղ ստացած էր 38 քուէ, և ի Գանտիլի 6 քուէ. հետեւաբար ընդ ամենը 52 քուէ ստացած եղաւ, մինչդեռ Եիւզպաշիեան էֆ. 13 քուէ ի Գանտիլի և 1 քուէ ի Ղալաթիա ստացած է, ընդ ամենը 14 քուէ. որով Մամիկոնեան Միքայէլ էֆ. երեսփոխան ընտրուած եղաւ միացեալ թաղիցս կողմէն, Ըստ այսմ ընտրողական ժողովոյս կողմէն Մեծ Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտին ժանուցուելով, իւր յանձնառութեան գիրը

ինդրուեցաւ. զոր աստ ներիակելով մատուցանեմք Չերգ Սրբազնութեան:

Ի գիմաց Ընտրող. ժողովոյ Ղալաթիոյ
Նախագահ
Տաճատ վարդապետ

Ատենադպիր Ատենապետ
Պետրոս Խորասանճեան Ս. Գ. Պ. Փախագեան
20 յունիս 1879
Ղալաթիա

Կրկին Տեղեկագիրք Ընտրող. ժողովոյն
Գանտիլիի

Սրբազան Հայր

Ըստ հրահանգի Սրբազնութեանդ, այս կիւրակէ, որ է Մայիս 6/18, գիւղիս կողմանէ ընտրուելիք Ազգ. երեսփոխանին համար՝ քուէարկութիւնը կատարելով 27 ընտրող թաղեցիներէն միայն 14 ը անձամբ և 3 ը նամակաւ քուէարկութեան մասնակցելով, տասն և մէկ քուէի բացարձակ առաւելութեամբ Մեծ. Մելքոն էֆէնտի Եիւզպաշիեան, թաղիս կողմանէ Ազգ. երեսփոխան ընտրուելը կը փութամք Սրբազնութեանդ տեղեկագրել: Մեամք խորին յարգանօք

Ի գիմաց Ընտրող. ժողովոյ
Նախագահ

Յովնաննես քննյ. Քալիմբեարեան
Ատենադպիր Ատենապետ
Մարտիլ Գրագիրեան Տիգրան Մանկասարեան
6 Մայիս 1879
Գանտիլի

Սրբազան Հայր

Այս կիւրակէ որ է 10 Յունիս, գիւղիս կողմանէ Ազգ. երեսփոխանու-

թեան համար, միայն Մեծ. Մամիկոնեան Միքայէլ և Եիւզպաշիեան Մելքոն էֆէնտիներուն համար քուէարկութիւն ընելով 27 ընտրող թաղեցիներէն 12 ը անձամբ և 7 ը նամակաւ քուէարկութեան մասնակցեցան և 13 քուէ Եիւզպաշիեան էֆէնտին և 6 քուէ ալ Մամիկոնեան էֆէնտին ստացած լինելին Սրբազնութեանդ տեղեկագրելով:

Մեամք խորին յարգանօք
Ի գիմաց Ընտրող. ժողովոյ
Նախագահ
Յովնաննես քննյ. Քալիմբեարեան

Ատենադպիր Ատենապետ
Մարտիլ Գրագիրեան Տիգրան Մանկասարեան
10 Յունիս 1879
Գանտիլի

Տեղեկագիրք Ընտրող. ժողովոյ
Պէյքօղի

Գերատաախ Ս. Հայր
Պատրիարքական Փոխանորդ:

Պէյքօղի, Ղալաթիոյ և Գանտիլի միացեալ թաղից կողմէն ընտրուելիք Ազգ. երեսփոխանին քուէարկութեան արդիւնքը համեմատականի մէջ մնալով հետեւեալ պատուարժան երկու անձինքը՝

Քուէ
1. Մամիկոնեան Միքայէլ էֆէնտի 31
2. Եիւզպաշիեան Մելքոն » 12

ստացած էին:
Արդ այս համեմատութեանց վրայ վերստին քուէարկութիւն ընելու Չեր Բ. Սրբազնութեան ազգարարութիւնը ընտրողական ժողովս անվճարպէս նկատողութեան առած և նախընտաց երեքշաբթի 5 յունիս օրէ: սկսեալ հրաւեր կարգա-

ցած էր բոլոր թաղիս ընտրողական իրաւունք ունեցող անձանց, որպէս զի մինչև այսօր յունիս 10 կիւրակէ ի ժամ 8 իրենց քուէներն պատրաստելով բերեն ներկայնն ընտրողական ժողովոյս :

Ըստ այսմ յորոշեալ ժամուն քուէհամարի գործողութիւնը կատարուելով թաղին վաթսուն ընտրողական իրաւունք ունեցող անձինքներէն երեսուն և ութ հոգի, ութը անձամբ և երեսունը նամակաւ մասնակցած էին քուէարկութեան, և արդիւնքը ցուցուց, թէ Մամիկոնեան Մեծ. Միքայէլ էֆէնտի երեսուն և ութը քուէ ստացեր էր :

Աւերորդ չը համարիր ընտրողական ժողովս այս անգամ ևս իւր տեղեկագրին մէջ յաւելուլ թէ առաջին քուէարկութեան մէջ ալ երեսուն և ութ անձինք քուէարկութեան մասնակցած էին և քուէհամարի արդիւնքը այն ատեն ցոյց տուաւ, որ

- Մեծ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան 20
- Վսեմ. Սիմոն Պէյ Մաքսուտեան 15
- Մեծ. Տ. ք. Միհրան էֆ. Վարդազարեան 2
- Վսեմ. Ստեփան փաշա Արսլանեան 1

ստացեր էին, և այն ատեն մանրամասն տեղեկագրել զանց ըրած էր :

Արդ՝ ընտրողական ժողովս իր սոյն երկրորդ տեղեկագիրը ներկայելով Չերք. Սրբազնութեան կը փութայ յայտնել իր խոնարհ յարգանաց հաւատարմքը, որով և մեք մնամք խոնարհ որդիք :

Նախագահ Ընտրող. Ժողովոյ
Իգնատիոս. վրդպտ. Շիշմեան.
Վրդանես վրդպտ. Բապուճճեան

Ի դիմաց Ընտրող. Ժողովոյ
Վսն. Ատենագպրի Ատենապետ
Յակոբ Սիմոնեան Միհաս Պետրոսեան
Յովսէփ Արսեանեան

10 յունիս 1879
Պէյքօղ

Յանձնառագիր բնութելոյն

Արժանապատիւ Հայր
Նախագահ Ընտրող. Ժողովոյ

Պատիւ ունեցայ ընդունիլ Չեր Արժանապատուութեան նամակն, որով կը ծանուցանէք նուաստիս Ազգային երեսփոխան ընտրուիլն ՚ի դիմաց Ղալաթիա, Պէյքօղ և Գանատիլի միացեալ թաղից :

Այս երեք թաղից միաձայն ինձ ըրած այս պատիւը չը կրնալով մերժել, կը յայտնեմ որ պատրաստ եմ ընդունիլ ինձ յանձնուած երեսփոխանական պաշտօնը, միշտ սիրելի Ազգիս օգտին ծառայելու սկզբանս մէջ անյողդող մնալու պայմանաւ :

Մնամ Չերք Արժանապատուութեան
Կ. Պօլիս Անձնուէր
19 յունիս 1879 Մ. Մամիկոնեան

(Սոյն գրութեանց ընթերցումն ետև.)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Տեղեկացար արդէն որ Ղալաթիոյ, Պէյքօղի, և Գանատիլի միացեալ թաղից կողմէ՝ Ազգային երեսփոխան ընտրուած է Միքայէլ էֆէնտի Մամիկոնեան, և Վարչութիւնն իւր ծանօթագրին մէջ հաստատած է անոր ընտրելութեան հանգամանքները։ Իսկ դուք գիտողութիւն ունիք արդեօք ընտրութեան նկատմամբ :

Սոյն ընտրութեան գէմ ու է գիտողութիւն տեղի շուննալով Ատենապետ էֆ. քուէի դրաւ զայն և ժողովը միաձայն անոր օրինաւորութիւնը հաստատելով Վ.Ա.Ե.Բ.Ա.ՅՈՒՅ. և հետեւապէս Ազգ. երեսփոխան ՀՈՉԱ.ԿԵՅ.:

Միքայէլ էֆէնտի Մամիկոնեան :

Տեղեկագիր Ընտրող. Ժողովոյ
Պալատու.

Ամենապատիւ Ս. Հայր
Նախագահ Ազգ. երեսփոխանական
Ժողովոյ

Ինչպէս որ ծանօթ է Չերք Ամեն. Սրբազնութեան, մեր նախորդ քուէարկութեան մէջ Օտեան Վսեմ. Գրիգոր էֆէնտին թաղիս կողմէն երեսփոխան ընտրուած էր, սակայն Բերայի կողմէն ևս ընտրուելով մեզ իւր հրաժարականն տուած էր, ուստի այս անգամ 20 մայիս կիւրակէ ի ժամ 6 ըստ Չեր բարձր հրահանգի կրկին քուէարկութիւն կատարուելով 150 քուէարկուներէն միայն 63 քուէ անձամբ տուող եղաւ, և այս քուէներէն 54 քուէի բացարձակ առաւելութեամբ Մեծ. մեքենագործ Յովսէփ էֆ. Գալաթեան ընտրուեցաւ, ուստի որչափ ալ քուէարկութեան արդիւնքն իրեն հաղորդելով ջանացինք հաճութիւնն առնուլ, սակայն փոխանակ հաւանութիւն տալու՝ իւր հրաժարականն տուած ըլլալով մեք ևս զայն ներկայիս Չերք Ամեն. Սրբազնութեան կը զրկեմք, ինչը ըրելով որ հաճիք զինքը համոզելով ընդունել տալու շնորհն չզլանալ, ոյր վասն մեր խորին գոհունակութեան և մեծաբանաց հաւատարմ մատուցանելով

Կը մնամք Չերք Սրբազնութեան
խոնարհ ծառայք
Նախագահ Ընտրող. Ժողովոյ
Գեորգ ԲՆԵՂ. Փափագեան

Ատենագպրի Ատենապետ
Պօղոս Տ. Յակոբեան Ա. Յ. Գատրեան
79 Մայիս 30
Պալատ

Հրաժարագիր բնութելոյն

Սրբազն Ս. Հայր

Պալատու թաղէն երեսփոխան ընտրուիլս ծանուցանող Չեր մէկ նամակը ընդունած ըլլալով՝ կ'փութամ պատասխանել առ այն :

Թաղիդ Ընտրողական Ժողովին և արդոյ ընտրողաց շնորհակալութիւն յայտնելէ ետև, ինձ նկատմամբ իրենց ցոյց տուած համարմանն ու վստահութեանը համար, այդ խիստ կարևոր և ծանր պաշտօնն ընդունելու անկարող ըլլալս կ'յայտնեմ, ծանրածանր զբաղմանցս ազատաւ :

79 Մայիս 22
Պալատ Յովսէփ Գալաթեան

Մաքրակրօն
Տէր Գեորգ Հայր Փափագեան Նախագահ Ընտրողական Ժողովոյ

(Սոյն գրութեանց ընթերցումն ետև.)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը տեսնէք որ Պալատու թաղին կողմէ՝ Յովսէփ էֆ. Գալաթեան Ազգ. երեսփոխան ընտրուած եւ Գաղ. ժողովն հաստատած է անոր ընտրելութեան պայմաններն Եւթէպէտ Գալաթեան էֆէնտի հրաժարուալ պաշտօնէն, բայց որպէս զի մեր գործողութեանց մէջ շփոթութիւն չյառնէ, կարծեմ պէտք է ընտրութեան օրինաւորութիւնը նախ քուէարկել, և այնուհետև հրաժարի խնդրոյն վրայ որոշում մը տալ :

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻՑ ԷՖ. — Անտարակոյս պէտք է նախ ընտրութեան օրինաւորութիւնն որոշել, որպէս զի ընտրելոյն պաշտօնը վաւերանալով կարելի լինի անոր հրաժարականը ի նկատի առնուլ, որպէս զի եթէ մեր մէջ կան

անձինք՝ որ չեն ուզեր ընդունիլ անոր հրա-
ժեշտը, կարենան տալ իրենց քուէն:

Հետեւապէս Առնեապետ Էֆէնտին Պա-
լատու երեսփոխանական ընտրութիւնը քուէի-
գրու, եւ ժողովը միաձայն անոր օրինաւորու-
թիւնը հաստատելով ՎԱԻԵՐԱՏ.ԱԻՑ, եւ Ազգ-
երեսփոխան հռչակեց:

Յովսէփ Էֆէնտի Գալաթիան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ընտրութեան օր՝ նա-
ւորութիւնը հաստատեցիք, պէտք է որոշուի
այժմ հրաժարականի խնդիրը: Նորընտիր ե-
րեսփոխան Վալաթիան Էֆէնտին խորանձնա-
կան զբաղումն չաւարկելով հրաժար կուտայ,
որոշ է պատճառն, ուստի պարզապէս քուէի
պիտի գնեմ լւր հրաժարականը:

ՄԷՆԵՄ-ԳՈՒԼԻՑ ԷՅ. — Թէ եւ պարզ
է պատճառը, սակայն իւր հրաժեշտին ընդու-
նելութիւնը չենթադրեր այս: Ընտրեալն իւր
զբաղմանց ծանրութիւնն աւարկելով ի բաց կը
թիւթի պաշտօնը: Մեր միջազգայնական
իրեն շտի բազմազան անձինք, սակայն չեն
նահանջեր ծառայութենէ, ուստի կրնանք
կարծել խնդրել Վալաթիան Էֆէնտին՝ որ
իւր անձնական զբաղմանց միայն աւելու՛ն
կու շարժման տարածելը քուէի մը ժամուրդ-
բաղմանը եւս ազգին զործոցը համար, մանա-
ւանդ որ ընտրող թաղի ալ կը ցանկայ որ մեր
ժուրի հրաժարականը:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Կան մեր միջ
շատեր, որ պաշտան կրատանձնեն, սակայն չեն
զարեր, եւ նրանքին բացակայ կը մնան սակայ-
նկ Վալաթիան Էֆէնտին՝ այս պատուական
անձն առջի օրին կը յատարարի թէ չէ կարող
ընդունիլ պաշտանն եւ կը հրաժարի:

Փախարի իւր ներկայութիւնը մեր միջ,
սակայն կը խորհիմ թէ մի գուցէ մերմեղով իւր
հրաժեշտը չկարենամք օգուտ մը ձեռք բերել,
եւ ժամանակի կորուստ ունենանք միայն:

ՔԱՐՈՒԱՆԵԱՆ Ն. ԷՅ. — Փորձով զի-
նաղով թէ թաղերու մէջ երեսփոխանական ընտ-

րութիւնը որքան դժար են, եւ կշռելով ընտ-
րելոյն անձնական արժանիքն, եւ եւս կը կար-
ծեմ թէ պէտք է փորձ մընել համարելու
համար զինքն որ եւս ասնու հրաժարականը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Պալատի Ընտրող ժո-
ղովին ալ միեւնոյն խնդիրն ըրած է արդէն իւր
տեղեկագրով, ուստի Սրբաւան նախագահն
կրնայրն է որ հաճի տեղեկութիւն տալ ժողո-
վին թէ արդեօք Վալաթիան Էֆէնտին հե-
րանա՛կցիցաւ եւ յորդոր կարգաց անոր՝ պա-
տանն ընդունելու համար:

ՄԷՐԱԶՆ ՆԱԻԳՈՒՆ — Չեա ո՛չ, վան
զի Ազգ. ժողովոյ կողմէ: Ընտրութիւնը չլուսե-
րուցած, չէի կրնար, կարծեմ, զինքը յորդորել
ընտրութիւնն ընդունելու համար:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Ես կը կարծի
մէ պէտք է կզամ յորդորն կզամ է արդէն, եւ
ասոր համար պահ մ'առաջ ըրի այն գիտողու-
թիւնն, երբ կառաջարկուի յորդորել զինքը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Արեմն կը համակեր-
պիք այժմ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՅ. — Այո՛:

Հետեւապէս Առնեապետ Էֆէնտին քուէի-
գրու նորընտիր երեսփոխան Վալաթիան Է-
ֆէնտին հրաժարականը եւ ժողովը միաձայն
ՄԵՐՓԵՑ գոյն, որոշելով որ Ս. Նախագահն յոր-
դորէ ընտրեալը՝ պաշտանն ընդունելու համար

Տեղեկագիր ընտրող ժողովոյ
Սաւաքիոյ

Վերապախու Պատրիարքական փո-
խանորդ եւ Նախագահ Ազգ. ժողովոյ:

Չեր Սրբազնութեան ապրիլ 5 թուա-
կան պաշտօնագիրն ընկալանք, որով կը
ծանուցանէիք մեզ թաղին պակասած ե-
րեք երեսփոխանաց անդ նորոգ ընտրու-
թիւն կատարել, Ազգ. ժողովոյ առաջի-

կայ բացմանն առնելու յառաջ, եւ արդիւնքը
տեղեկագրիլ անյայտալ:

Ըստ այսմ յանձնարարութեան՝ ապ-
րիլ 8 կիրակի օրն անմիջապէս Ընտրողա-
կան ժողով գումարեցինք, թաղեցուցմէ
չորս հողի աւելցնելով թաղական խոր-
հրդոյս վրայ: Յետոյ երեսփոխանական
ընտրողաց ցանկը քննութեան առնելով
ընտրելոյց ցուցակն հեա, ապրիլ 15
կիրակի օրն Ս. Եկեղեցւոյս բակը կոխե-
ցինք ու թ օր, յաւորչ կիրակին քուէար-
կութիւն եւ քուէհամար կատարելու հա-
մար հողի եզամ տղարարութիւններն,
թէ Եկեղեցւոյն մէջ ծանուցմամբ, թէ
բակը կ'ստուած ցուցակին ներքեւ եւ թէ
ազգային լրագրաց միջոցաւ ընելով:

Ապրիլ 22 կիրակի օրն՝ ինքեղոյու-
թեան բոլոր անդամոց Ընտրողական ժո-
ղովոյ, ժամը ճիշտ մէկին քուէարկու-
թիւնը սկսուիք, որ տեւեց մինչ երեքը
քառօրդ անցած, յորմէ անմիջապէս յե-
տոյ յատուկ քննչաց ձեռամբ քուէհամա-
րի գործողութեան ձեռնարկեցինք, որոյ
արդեամբ թաղիս երեսփոխան ընտրուե-
ցան հետեւեալ երեք անձնքը, բացար-
ձակ առաւելութեամբ քուէից:

1. Ղազարոսեան Սահակ Էֆէնտի	34
2. Թիւյսիսի զեան Սեպուհ	» 33
3. Նորասունկեան Գարբիէլ	» 32

Ահաւասիկ թիւյսիսի զեան Սեպուհ
Էֆէնտի յանձնառութեան գիրքներու
եալ կու գործի մէջ, սակայն Գարբիէլ
Էֆէնտի Նորասունկեան որոյ հաճութիւնը
յառաջ քան ընտրութիւն առնուած է,
առժամանակեայ տէրութեան պաշտօնով
մայրաքաղաքէս բացակայ կը գտնուի
այժմ, նոյնպէս եւ Ղազարոսեան Սահակ

Էֆէնտի որ օգտախոսութեան պատճա-
ռաւ Պրուսա գացած է, Ընտրողական
ժողովոյս կողմէ ընտրութիւնը ծանուցա-
նող նամակին դեռ այսօր՝ որ է 9 մայիս,
հրաժարագրով պատասխանեց, հետեւա-
բար հողի կը լլայ յիշեալ Էֆէնտին տեղ
նոր ընտրութիւն կատարել:

Արդ՝ Վերապախու Սրբազան Հայր,
տեղեկագրելով զայս, կը խնդրեմք որ
պարտապատշաճը շնորհ ընել բարեհաճիք:

Ընտրողական ժողովոյ
Նախագահ
Յովնանես Վ. Փախարեան

Առնեապետ Վալաթիան
Յ. Կրճիկեան Յովսէփ Զիլեան

9 Մայիս 1879

Ի թաղ. բարձրորդ արանի
Ս. Գեորգ Եկեղեցւոյ
Սամաթիոյ

Յանձնառագիր ընտրելոյն

Արժանապատիւ Նախագահ
Ընտրող. ժողովոյ Ս. Գեորգ Եկե-
ղեցւոյ Սամ. թիոյ

Չեր արժանապատուութեան ապրիլ
23 ամսաթիւ նամակն ընկալայ, որով կը
ծանուցանէք ինձ թէ՛ ապրիլ 22 կիրակի
օրն Սամ. թիոյ թաղէն երեսփոխան ընտ-
րուած եմ բացարձակ առաւելութեամբ
քուէից:

Արդարեւ՝ սոյն ընտրութեամբ թաղիդ
երեսփոխանական Մեծ. ընտրողք իմ կա-
րողութեան աւելի ինձ արժէք տալով,
զիս այդ պիտի աղչ. բարձր եւ կարեոր
պաշտօնի մը կոչելու պատիւն ըրած են:

ուստի և ես կը վերաբարձայ իմ խորին շնորհակալիքս մատուցանելով հանդերձ, յայտ առնել իմ Մեծ. Ընտրողաց թէ պատրաստ եմ յօժարակամ ծառայել Ազգիս :

Ընդունեցէ՛ք, Արժանապատիւ Ս. Հայր, իմ խորին յարգանաց հաւատարմութիւնս :

2 Մայիս 1879 Մնամ Խ. ծառայ Սամաթիա Սեպուհ Մ. Թիւսիսգեան

(Սոյն գրութեանց ընթերցումէն ետեւ.)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Քաղ. ժողովը Սամաթիոյ թաղին կողմէ ընտրեալ երեսօտիանաց միայն երկուքին, այն է Թիւսիսգեան և Ղազարոսեան էֆէնտիներուն ընտրելութեան օրինական հանգամանքներ ունենալը կը հաստատէ, որոց առաջինը կ'ընդունի պաշտօնն և երկրորդը՝ Ղազարոսեան էֆէնտի՝ կը հրաժարի թէ և գրաւոր հրաժարական մը չկայ մեր դիւանին վրայ, Իսկ երրորդը Գաբրիէլ էֆէնտի նորատունկեան՝ դեռ ևս օրինական հասակը չունենալուն՝ զուրկ կը գտնուի ընտրելութեան իրաւունքէ : Արդ՝ կը հարցնեմ ժողովին թէ զտողութիւն ունի արդեօք այս ընտրութեանց վրայ, և եթէ զտողութիւն ընող չկայ, պէտք է միայն քուէի դնեմ Թիւսիսգեան և Ղազարոսեան էֆէնտիներուն ընտրութիւնը :

ՄԷԼԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Քաղ. ժողովը նորատունկեան էֆէնտի տարիքն անբաւական կը գտնէ, սակայն լաւագոյն կը լինէր որ ընդ նմին յայտնէր թէ ուստի ստուգած է անոր տարիքն և թէ այժմ քանի տարեկան հասակին մէջն է նա Շատ աղէկ կը լինի որ գիտնանք որոշակի թէ իրեն պէս արժանաւոր անձ մ'երբ կրնայ երեսօտիան ընտրուելու հասակը թեւեւ կոխել, շտան և չորս տարեկան է միթէ, և անոր համար անբաւական կը գտնուի հասակը : Թէ ոչ քսան և ինը տարեկան և վեց ամսու է ևս այս է պատճառ որ օրինական տարիքէն զուրկ կը գտնուի Այս երկուքին մէջ մեծ տարբերութիւն կայ, ուստի պէտք է ճշգրտել սոյն պարագան :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Վարչութիւնը կրնայ տալ ձեր խնդրած տեղեկութիւնները :

ԱԼԹՈՒՆ ՏԻՐԲԻ Ա. ԷՖ. — (Ի դիմաց Քաղ. ժողովոյ) Քաղ. ժողովն Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Թաղ. խորհրդէն ստուգած է անոր տարիքը : Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆէնտի 1852 թուականին մկրտուած է Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ, ըստ արձանագրութեան, հետեւաբար քսան և եօթ տարեկան է այժմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Քաղ. ժողովոյ քննութեան արդիւնքը կը յայտնէ որ նորատունկեան էֆէնտին քսան և եօթն տարեկան է, և չունի ընտրելութեան օրինական հասակը : Պէտք է սպասենք ուրեմն դեռ ևս երեք տարի որ կարենանք օգուտ քաղել իւր ծպտայութենէն :

ՉԱՅՆԵՐ. — Այո՛, այո՛ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուստի ի բաց թողով անոր ընտրութիւնը՝ ժողովիդ վաւերացման պիտի ենթարկեմ Սամաթիոյ թաղի միւս երկու ընտրութիւններն, և ի վերջէ քուէի դնեմ նաև Ղազարոսեան էֆէնտիի հրաժարականը :

ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ղազարոսեան էֆէնտի արդէն Քաղ. ժողովոյ անգամ ըլլալով ստիպեալ է դալ ներկայ գտնուիլ ժողովոյ նիստերուն : Ինչո՞ւ ուրեմն կը մերժէ երեսօտիանական պաշտօնը : չեմ հասկնար :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Այժմ խնդիրը կատարուած ընտրութեանց օրինաւորութեան վրայ է, ուստի անոր վրայ պէտք է խօսիք, եթէ խօսք ունիք, իսկ հրաժարականի խնդրոյն վրայ՝ ի վերջէ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ասկէ՛ առաջ գարձեալ Ստեփան վաչայի ատենապետութեան օրով որոշուած էր որ ընտրելոց կողմէ յանձնառութեան գիր ներկայանայ ընտրական տեղեկագրերուն հետ, որպէս զի նոր ի նորոյ խօսքերու տեղի չարուի, սակայն կը տեսնեմ որ դարձեալ առջի վիճակի մէջ կսկսին մտնել

ընտրութիւններն և հրաժարմանց խնդիրներն դմեզ կը պաշարեն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Գիտողութիւնս կը կրկնեմ, խնդիրն այժմ ընտրութեանց օրինաւորութեան վրայ է, իսկ հրաժարականի մասին ետքը կրնանք խօսիլ :

Ընտրութեանց մասին որ և է գիտողութիւն տեղի չունենալով Ատենապետ էֆէնտի քուէի դրաւ՝ Թիւսիսգեան և Ղազարոսեան էֆէնտիներու երեսօտիանական ընտրութիւնն, և ժողովը միաձայն անոր օրինաւորութիւնը հաստատելով ՎԱԻԵՐԱՅՈՒՅ, և հետեւապէս Ազգ. երեսօտիան հռչակեց :

Սեպուհ էֆ. Թիւսիսգեան
Սահակ էֆ. Ղազարոսեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը մնայ այժմ Ղազարոսեան էֆէնտիի հրաժարականի խնդիրը լուծել, թէ և հրաժարագիրը չունինք ի ձեռին :

ԻԹԻԻՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Քանի որ հրաժարագիր չկայ, ինչպէս ուրեմն պիտի խօսինք այս մասին :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Կառաջարկեմ որ Գալաֆեան էֆէնտիի հրաժարականին պէս այս ևս յանձնուի Սրբազան նախագահին, որպէս զի համողէ Ղազարոսեան էֆէնտին իւր հրաժարականն ևս առնելու :

ՄԷԼԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Քիչ մ'ալ պէտք է խնդրոյն գործնական կողմը մտածել, և ես այս նպատակաւ պայմանմը կառաջարկեմ թէ Սրբազան նախագահը յաջողի հրաժարեալները համողելու, շատ աղէկ, իսկ թէ ոչ՝ պէտք է արտօնութիւն ունենայ, առանց միւս անգամ վերադարձնելու հոս խնդիրը, որոց որ անկ է հրամայելու անմիջապէս որ նոր ընտրութեան ձեռնարկեն :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ :

ԻԹԻԻՃԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ ևս :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Անցեալ օր Քաղ. ժողովոյ մէջ՝ Ղազարոսեան էֆէնտիի հրաժարականին վրայ խօսք բացուեցաւ, և այս առթիւ յորդորներ եղան իրեն որ ընդունի պաշտօնը, սակայն նա՝ պատասխանեց թէ անկարելի է ընդունիլ և ինք աղաչեց ինձ որ ընդունուի իւր հրաժարականն, իսկ միւսին հետ, ինչպէ՞ս ըսի պահ մ'առաջ, դեռ ևս չեմ խօսած :

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Ռ. ԷՖ. — Հրաժարականի խնդիրն լաճախ կը ներկայանայ ժողովոյս մէջ, ուստի կուզեմ յայտնել ինչ որ կը խորհիմ այս խնդրոյն վերայ : Երբ ազգային մը կը կոչուի ազգային պաշտօնի մը, հոս երկու բան կայ. պատիւ մը որ կը լինի ընտրելոյն և պարտաւորութիւն մի զոր կատարելը կոչուի յետէ պատւոյն առջեւ յետս ընկրկի առ համեստութեան, պարտաւորութեան առջեւ չկարէ յետսնահանջել, բայց երբ նաև պարտուց կատարումն կը հրաժարի, կը նշանակէ թէ զայն կատարելու անկարելիութեան մէջ է : Ուստի ստիպել զինքն որ ընդունի այդ պաշտօն՝ կասկածի տակ դնել կը լինէր իւր ազգասիրութիւնն կամ անկեղծութիւնն : Եւ որովհետեւ այդպիսի աննըպատ կարծիք մը չենք ուզեր ունենալ ընտրելոյն վերայ, հարկ է ուրեմն ընդունիլ իւր հրաժարականն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Պէրպէրեան էֆէնտին նորեկ լինելով մեր մէջ ընկան է որ մեզի չափ տեղեկութիւն չունենայ մեր կազմակերպութեան և գործոց ընթացքին վրայ . . . :

ՊԷՇԻՐԵԱՆ Ա. ԷՖ. — (Ընդմիջելով) Սակայն ճշմարտութիւն մ'է ըսածը :

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Ռ. ԷՖ. — Այդ նորեկ բառն աւելորդ է և չեմ կարող իբր պատասխան ընդունիլ զայն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Շարունակելով) Մեր մէջ ընդհանրապէս յօժարամիտ են ամենքն ալ ազգին կողմէ իրենց յանձնուած պաշտօնները վարելու, սակայն երբեմն պատճառներ կուրենան հրաժարելու, և ժողովն չընդունելով

երբեմն անոնց հրաժարականը զիրենք կը հարկադրէ որ միջոցը գտնեն իրենց ժամանակէն փոքրիկ բաժին մ'ալ ազգին նուիրելու . . .

Այս պահուստուն կը թաղանթան մէջէն անձ մը կը նշանակուի: Ատենապետ է քի խօսքը, բարձրագոյն ձայն մ'արձակելով, եւ թուղթ մը կարկառելով զէնք ի ժողովն: Ատենապետ է քի նախն լուսնի լուսնի կը պատուիրէ, սակայն ազգապէս աւելի ուժգին կրկնուելով բարեկարգութիւնը կը վրդովի, եւ հուսկ ուրեմն Ատենապետ է քի նախն հրամանաւ դուրս կը հանեն բարձրագոյնը այդ անձը, եւ հանգարտութիւնը կը տ'ընէ:

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆԱՅ ՄԷՋԷՆ ԶԱՅՆԵՐ. — Բայց ի՞նչ կուզէ այս մարդը, խնդիրն հասկնայինք:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Շարունակելով) Կան նաև այնպիսի անձինք ալ որ համեստարար կը կարծեն թէ ազգին ծառայելու ձեռնհաս չեն, ուստի կը դեղեկին, եւ շատ անգամ մեր ըստի դուրս անոնց վարանման փերջ կը տայ, շեւտեարար պաշտօնն ընդունելով կը վարեն: Այսպիսի պարագաներ կան անուամ կ'հրաժարականի խնդրոյն մէջ, եւ ժողովը իրոց վճարին համաձայն ստիպուած է շարժիլ այս մասին:

ԱՍԼԱՆՅԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Միջանկեալ տեղեկութիւն մը հարկ կը դատ'մ տալ ժողովի մեկնելու համար ազգական շարժառիթն, որ տեղի ունեցաւ պահ մ'առաջ: Այն անձն որ ազգակ բարձաւ, բարասրանի մը ձեռքը թուղթ մը գրկեց ինձ քիչ առաջ, քանի մ'անձանց կող է ստորագրեալ: որ Մշեցի բանասիրեալ սարկաւազին ազատութեանը համար՝ Ազգ ժողովոյ ժըջամատութիւնը կը խնդրէն: Տեսնելով սակայն որ կանոնին հակառակ առարարութիւններն որ անձան թ էին, չէին վաւերացիալ պաշտօնական մարմնոյ մը կողմէ, եւ ազգերազգիին ալ տուժարագրեալ չ'ը պատրարձական գիւսնատան կողմէ, դարձեալ բարասրանին ձեռքը վերագարձուցի ազգի սուրբին նոյն անձին, հրահանգ ուղղելով որ պ'տը եւ զամ օրինական գործողութիւնը կատարել տայ,

առանց որոյ՝ եթէ զ'ը վար դրուեր, չի պիտի կարենար ժողովը նկատողութեան առնուլ զայն, եւ ի շարս անպէտ թղթոց պիտի դասեր: Բայց ես չուզեցի որ այնպ' սըլար. ալ իրենց խնդրոյն կատարուի գիւրացընելու համար՝ ետ դարձուցի թուղթերը, որ կանոնին ընդունած ձեւով ներկայացնեն, որպէս զի իրենց խնդրը լուսնի Ահա այս է պատճառ որ այդ անձն ազգի բանասիրէ կը գոչէ թէ ինչու թուղթս չ'ընդունեցիք, զի չգիտեր թէ իւր թուղթը չ'ընդունողն ես չէի՝ այլ կանոնն էր:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Շնորհակալ եմ որ բացատրեցիք պատճառը, բայց ես անտեղեկ էի այդ պարագաներուն, եւ իմ պարտաւ որութիւնն էրս կատարելով զինքը դուրս հանել տուի, բարեկարգութիւնը խանգարելուն համար: Գտնելով այժմ մեր հրաժարականի խնդրոյն՝ կը յուսամ որ Պ'րոյ'րեան է քի նախն առած բացառութեանց վրայ ալ եւս շարժեր որ հրաժարականն ընդունուի:

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Ռ ԷՖ. — Ես կարծիք մը չստանեցի միայն:

ԶԱՅՆԵՐ ԱՄԷՆՈՒՍ. — Քուէ', քուէ':

Եւ Ատենապետ է քի նախն քուէի կը գնէ նորընտիր երեսփոխան Ազգարտեսան Սահակ է քի նախն հրաժարականը, եւ ժողովը միաձայն կը ՄԵՐԺԷ զայն, որովեւ ուր Սրբազան նախագահը փորձէ համոզել ընտրեալը պաշտօնն ընդունելու, իսկ եթէ չյաջողի թէ այս եւ թէ Գալաֆեան է քի նախն հրաժարականն ետ ստնել տալու բոս առաջարկութեան ՄԷՐԷՄՆՈՒՍ է քի նախն ինքն ընտրութեանց հրահանգ յաւարկէ:

4.

Մարգիթ կանոնագրի ազգային ուղղակի տրոց

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Քաղ. ժողովն ազգ. ուղղակի տրոց վրայ կանոնաց ծրարիր մը բերած է այս առգամ, որ ըստ օրինի պ'տի յղուի

համարակալութեան գիւսնին, եւ անոր տեղեկագիրը գալէ ետեւ՝ անցնի խնդրոց կարգը, ուստի համարակալութեան գիւսնին կը յղեմ զայն:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Անգամ Համարակալութեան գիւսնի) Եթէ Համարակալութեան գիւսնը փութայ իւր տեղեկագիրն հասցնել, չնորս կընէ՞ ժողովը յաջորդ նիստի օրակարգն անցնել խնդրը: Եթէ ժողովը հաւանի՝ կը խոստանամ գիւսնին կողմէ նիստէն քսան եւ չորս ժամ առաջ տեղեկագիրը հասցնել ատենագրութեան հետ տպուած:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ստիպողութիւն կը խնդրէք ուրեմն:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Խնդիրն ստիպողական է. առաջիկայ նիստին օրակարգն անցնելը կը ցանկամ:

ԱՍԼԱՆՅԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Օրինական ծրարագիր կամ խնդիր ներկայացած ատեն՝ ստիպողութիւն կրնայ խնդրուիլ, Վարչութեան կամ հեղինակին՝ եւ կամ ուրիշ երեսփոխանի մը կողմէ, որ կրնայ առաջարկեալ ծրարիրն ընդգրկել, Բայց ներկայ պարագային մէջ կը տեխնեմ որ Վարչութիւնը՝ թէ եւ հեղինակ ծրարիրն՝ կը լուէ, եւ Համարակալութեան գիւսնը կը կանգնի ստիպողութեան պաշտպան, որ կը նշանակէ կամ կրնայ կարծեցունել թէ իւր խորհրդակցութեամբը շինուած է այդ ծրարագիրը, մինչդեռ ինք ժողովին կողմէ պաշտօն ունի զայն քննելու, եւ իբր այն՝ պէտք է ըստ ամենայնի անմասն եւ անկախ գտնուի գործին մէջ, որպէս զի աշտութեան կասկածանքէն զերծ լինի իւր քննութիւնն, եւ ժողովը դժուարութիւն չկրէ զայն իրեն յանձնելու համար:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Իմ խօսքս սխալ մեկնութիւն մ'ընդունեց. իմ նպատակս էր փութացնել գիւսնին աշխատութիւնն եւ ըստ որում գիտէի թէ եւրոպացիներն ներդաշնակութեան նկատմամբ ինչ աստիճան կարեւորութիւն ունէր գործը, խոստացայ որ Համարակալութեան գիւսնը շուտափոյթ կատարէ իւր պաշտօնը:

Գիւսններ գտնուած են որ շատ անգամ ամիսներով խնդիրներն առած նստած են, իսկ հիմա ի յանցանս կը գրեն Համարակալութեան գիւսնին ջանասիրական միտումը, ուստի կը բողոքեմ մեր ծառայութիւնն այս կերպով մեկնուելուն դէմ:

ԱՍԼԱՆՅԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Եղած յայտարարութիւնը Համարակալութեան գիւսնին պաշտօնը փութացնելու իմաստ չունէր այնքան՝ որքան ստիպողութիւն մ'էր խնդրուածը: Ես եւս պատրաստ եմ հաստատուելու որ տրոց կանոնական ծրարիրն արժանի է ստիպողութիւն ընդունելու, բայց Համարակալութեան գիւսնին չպատկանիր որ եւէ ձեւով զայն խնդրել, այլ Վարչութեան, եւ այս էր իմ կանոնագրական գիտողութեանս առարկան:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Սակայն ես բնաւ ստիպողութիւն բառը չարտասանեցի, Ստենապետ է քի նախն ըսաւ զայն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Փափաղեալն է քի նախն, խօսք չունիք այլ եւս:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Պէտք է որ փաշան ետ առնու իւր խօսքը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Փաշային գիտողութիւնը կանոնագրական էր:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Բնաւ կանոնագրական չէր:

ՄԷՐԵՄՆՈՒՍ-ԳՈՒԼԻ Ց. ԷՖ. — Խօսք կուղեմ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խիստ պարզ էր փաշային գիտողութիւնն. եւ գիւրին՝ անոր ուղին ըմբռնել:

Քաղ. ժողովը հեղինակն ըլլալով ծրարիրն լուսնի կը պահէր, եւ Համարակալութեան գիւսնը փոյթ չը ցուցնէր երազելու համար խնդրոյն լուծումը, հետեւապէս Փաշային գիտողութիւնը տեսակ մը հրաւէր էր առ Քաղ. ժողովն որ ինք յայտարարէ իւր բերած կանոնագրին ստիպողութիւնը, եւ չթողու զայդ

Համարակալութեան զիւանին, որ չէր կրնար ըստ օրինի ստիպողութիւն ընծայել անոր: Չարժեք ուրեմն աւելի խօսիլ այս միջադէպին վերայ, ուստի կը դռնակ դայն:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Խօսք կուզեմ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Չեմ կարող ձեզ խօսք տալ:

ԱԼԹՈՒՆ ՏԻՒՐՐԻ Ա. ԷՖ. — (Ի զիմաց Քաղ. ժողովոյ) Քաղ. ժողովոյ բերած ծրագիրը Պիւտճէի յարակից էր, եւ նոյն խնդիրն նիստին մէջ յանուն Ազգ. ժողովոյ յանձնարարուած էր իրեն զայն փութացնել: Ազգ. ժողովն արդէն պիւտճէն քուէարկելու վրայ գանուելով բացատրութեան չէր կարօտեր թէ որքան ստիպողութիւն կրնար ունենալ նաեւ տրոց խնդիրն, ուստի Քաղ. ժողովը չէր կարծեր որ զայն հարկ լինի հոս կրկնել: Իսկ եթէ Համարակալութեան զիւանը զայն յիշեց, Քաղ. ժողովը շնորհակալ է իրեն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Միջադէպը վերջացած է, իսկ խնդրոյն գալով Համարակալութեան զիւանը կը խոստանայ յառաջիկայ նիստէն ըսան եւ չորս ժամ առաջ հասցնել իւր քննութեան տեղեկագիրը, միթէ Ատենագիր էֆէնտին եւս կը խոստանայ զայն անցնել այս նիստի ատենագրութեան մէջ:

ՄԵԼԻՔԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Եթէ զիւանին տեղեկագիրը կարճաճօտ լինի, եւ ատենագրութեան տպագրութիւնը չաւարտած հասնի ձեռքս, կրնամ անցնել ատենագրութեան մէջ:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Համարակալութեան զիւանը չի պիտի կրնայ յառաջիկայ նիստին իւր տեղեկագիրը բերել:

ՄԻՐԵՆԻՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Եթէ քիչ մ'առաջ խօսք տուած լինէիք ինձ, կարծեմ այս դժուարութեանց տեղի չի պիտի մնար: Ես ի մօտոյ տեղեկութիւն ունիմ խնդրոյն, եւ կըրնամ յայտնել ձեզ իրողութիւնը: Քաղ. ժողովն

այս ծրագիրը պատրաստած ատեն՝ նկատելով որ Ազգ. ժողովը Համարակալութեան զիւանին պիտի յղէ զայն, եւ զիտնալով որ եթէ զիւանը չատ մանրամասն դիտողութիւններ յարուցանէ, բնապէս ժողովին վիճարանութեան բովէն ուշ դուրս կելնէ ծրագիրն, որ մեծ կարեւորութիւն ունի իրեն համար՝ պիւտճէին դործադրութեան մէջ, լաւագոյն դատեր է Համարակալութեան զիւանին կարծիքները շօշափել, եւ այս նպատակաւ բանակցեր է փոխադեան էֆէնտիի հետ: Այս տեղեկութիւնը տալէ ետեւ՝ պէտք է յարեմ նաեւ թէ պատրաստուած ծրագիրը կատարելապէս համաձայն չէ փոխադեան էֆէնտիի կարծեաց: Բայց ըստ որում դիտէ նա՝ թէ մեծ կարեւորութիւն ունի տրոց խնդիրն, որ ելմտացոյցի ողին է, խօստացաւ զայն մինչեւ յառաջիկայ նիստ՝ վերադարձնել առ Ազգ. ժողովն: Իսկ Ատենական փաշայի դիտողութեան նպատակն, ինչպէս ըսիք Ատենագրութեան նախատակն, Քաղ. ժողովոյ զրգիւ մը տալ եւ գործն իւր օրինական ճամբուն մէջ մտցնել էր միայն: Ուստի խնդիրը վերջացնելու համար կ'առաջարկեմ որոշել որ եթէ Համարակալութեան զիւանը ժամանակին կարենայ աւանդել իր տեղեկագիրն եւ եթէ Ատենագիր էֆէնտին կարենայ զայն այսօրեայ նիստի ատենագրութեան հետ ի լոյս հանել, տրոց խնդիրը օրակարգն անցնի յառաջիկայ նիստին:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ուրեմն վերջացած է խնդիրն, եւ երբ Համարակալութեան զիւանը յուղարկէ իւր տեղեկագիրը ժամանակին, պիտի անցնի խնդիրն յառաջիկայ նիստի օրակարգը:

Հարցումն ինն երեսփոխանաց Հայաստանի վերաբերեալ ինչ ինչ խնդրոց վրայ:

Երեսփոխանաց ոմանց կողմէ՛ ուղղեալ յեւտաղայ հարցումը կարդացուեցաւ:

Վ.ս.մ. Ատենագրութեան փաշա Ազգային ժողովոյ

Ստորագրեալ Երեսփոխանքս՝ ներկայ հարցապնդմամբ կուզենք դիտնալ թէ՛

Ա. փոխանակ Հայաստանի Գիւրտիւստան բաւին գործածութեան,

Բ. Ուլինոյ խնդրոյն արդի ցաւալի վիճակին, եւ

Գ. Հայաստանի զանազան դաւառներն Բուսնիի գաղթականներ զրկուելուն նկատմամբ: Ի՞նչ ըրած է Սրբազան Պատրիարքը:

Ուստի սոյն խնդրոց պատասխանն այժմ ստիպողաբար խնդրելով, կառաջարկենք նաեւ որ խորհրդարանական Յանձնախումբը յառաջիկայ նիստերէն միոյն մէջ բարեհաճի իւր համարատուութիւնն ալ ներկայել յԱզգ. ժողովարանի:

- Մ. Գափամաճեան
- Սիւսն Հ. Ֆէյկեան
- Տիգրան Տ. Ներսիսեան
- Սեպուհ Թիւրաբեան
- Գեորգ Վարդանեան
- Ք. Ղազարոսեան
- Մ. Արծրունի
- Ղ. Հովութեան
- Տ. Գ. Սիւնաճեան

1879 Յունիս 22

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ժողովը հարցման նիւթոց տեղեկացաւ, սակայն կուզէ այս հարցման նկատառումը թէ ոչ, պէտք է զայս որոշել նախապէս, եւ այս կէտը հասկնալու համար քուէի պիտի դնեմ խնդիրը: Դիտողութիւն ունեցող կայ արդեօք:

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Ազգային ժողովոյ մէջ երկու տեսակ հարցում տեղի կըրնայ ունենայ. մին պարզ հարցում (գաղղիւրէն՝ քսարիօն), որ խնդրոյ մը կամ եղելութեան մը վրայ տեղեկութիւն առնելու, կամ ճշմարտութիւնն երեւան հանելու համար տեղի կուենայ, եւ պարզ պատասխան մ'ընդունելով կը վերջանայ իրեւ միջադէպ իսկ միւր

հարցապնդում (գաղ. քսարիօն) որ իշխանութեան մէկ արարքին կամ խնդրոյ մը վրայ տեսակ մը համարառութիւն է քննադատական ձեւով, եւ ընդհանրապէս վիճարանութեան տեղի կուտայ եւ վերջանալու համար քուէի մը կը կարօտի պատճառաբանեալ օրակարգի ձեւով: Երբ հարցում մ'ուղղուի Վարչութեան, կրնայ անոր պատասխան տալ թէ « չկրնար անմիջապէս պատասխանել » եւ ժողովը համոզուելով որոշեալ պայմանաժամի մը կը վերապահէ պատասխանը. կըրնայ նաեւ բոլորովին մերժել հարցումն եւ հարցապնդում պահանջել, որպէս զի պատասխանը տալէն ետքը՝ ժողովին կողմէն վստահութեան քուէ պահանջելու իրաւունք ունենայ: Իսկ հարցապնդման գալով, ըստ որում սա քննադատական ձեւ ունի եւ համարառութեան ձգտում, Վարչութիւնը չկրնար եւ չ'ուզեր երբեք մերժել զայն, զի պատասխանատուութենէ խուսարել կ'ենթադրէ: Ուստի աւելորդ է ժողովին դիմել եւ հարցունել թէ կ'ուզէ իւրացնել հարցապնդումը. ժողովն այս պարագային մէջ ինչպէս նաեւ պարզ հարցման առթիւ ուղղակի միջամտելու իրաւունք չունի. ժողովին միմիայն վիճարանութեան բացումն եւ օրը կը հարցուի եւ ան ալ հարցապնդեալ պաշտօնէին կարծիքը լսուելէն ետքը. այս է կանոնը:

Երեսփոխանաց ոմանց խնդրոյն վրայ հարցումը կրկին կը կարդացուի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Երեք կէտերու վրայ է հարցումը եւ ուղղուած է առ Սրբազան Պատրիարքն: Իսկ երբ հարցի թէ ժողովը կուզէ զայն նկատողութեան առնուլ, ուրիշ բան ըսել չուզեցի, եթէ ոչ՝ հասկցնել թէ ժողովը նախապէսով մը յայտնէ՛ թէ կուզէ հարցումը լսել թէ ոչ:

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Երեք խնդիրներու վրայ եղած հարցումէն զատ՝ նաեւ առաջարկուած է որ Խորհրդարանական Յանձնախումբն իւր համարատուութիւնը ներկայէ յառաջիկայ նիստին: Հարկ է սակայն յայտա-

բարեւ որ այդ առաջարկն՝ անվստահութիւն չենթադրեր երբէք Յանձնախումբին նկատմամբ, այլ ըստ որում անոր կազմութեան ատեն որոշուած էր որ պարբերաբար իւր գործոց համարը տայ Ազգ. ժողովին, այս նկատմամբ առաջարկեցինք որ իւր առաջին համարատուութիւնը կատարէ: Իսկ հարցումն ստորագրելէ ետեւ՝ լսեցինք որ Յանձնախումբին ինքն իսկ որոշեր է ներկայել իւր գործոց պարբերական համարը, որու համար կ'իտուեանք մեր շնորհակալութիւնները յայտնել:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Մեր հարցումները գլխաւորաբար երեք կէտերու վրայ են, որոց պատասխանը կուզենք անպատճառ. իսկ Խորհրդարանական Յանձնախումբին համարատուութեան համար մասնաւոր պահանջում մը չունինք, եւ հաւաստի եմք որ զայն պիտի ներկայացնէ: Մենք կարդացինք պաշտօնական հրատարակութեանց մէջ թէ Հայաստանի բուն անունը փոխեր եւ Քիւրտիստան կոչեր են զայն, եւ թէ Սրբազան Պատրիարքը բողոք բարձր է այս անուանափոխութեան համար: Կուզենք արդ զիտնալ թէ ինչպէս եւ որո՞ւ բողոքեր է, ինչ բանակցութիւնք տեղի ունեցեր են այս մասին, եւ թէ ինչ է եղեր արդիւնքը: Մենք կը լսենք որ Աւրիոյ խնդիրն, որ ամենուս սրտին մեծ ցաւ պատճառած է, զանազան նոր դարձուածներ կառնու, եւ կուզենք զիտնալ պաշտօնապէս թէ ինչ վիճակի մէջ է այժմ: Մենք լսեցինք որ Բուժելի Թուրք գաղթականներով Հայաստանը լեցընելու ելեր են. ասոր դէմ ինչ միջոցներ զործ դրուած են, այս մասին ալ ստոյգ տեղեկութիւններ կուզենք: Մէկ կողմէ Հայաստանի անունը փոփոխել, միւս կողմէ գաղթականներ տանիլ լեցնել հոն, Աւրիոյ խնդիրը լուծելու տեղ կ'նձուտտել, այս ամէնը նշանակութեան արժանի են. ուստի կ'ուզենք եւ կը պնդենք որ անպատճառ տեղեկութիւն ստուի մեզ: Մենք Խորհրդարանական Յանձնախումբին վրայ ըստ ամենայնի վստահութիւն ունինք, ինչպէս ըսաւ Պաշտօնակիրս՝ Քափամաճեան էֆէնտի, բայց այս տեղեկութիւնները պէտք է տրուին մեզ անպատճառ եւ ան

միջապէս, եւ մինչեւ իսկ կըսեմ թէ հարկ է յառաջիկայ նիստն՝ առանց մինչեւ 15 օր յետաձգելու՝ գումարել 8 օրէն եւ այս խնդիրներուն վրայ բացատրութիւն լսել:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. (Անդամ Խորհրդարանական Յանձնախումբի). — Այդ հարցումը կարդացուելէ ետեւ՝ կսպասէի որ յայտնէր զիւանը թէ ով պարտաւոր է պատասխանել, Սրբազան Պատրիարքը թէ Խորհրդարանական Յանձնախումբը, որպէս զի եթէ Յանձնախումբին վերադրուէր պատասխանը՝ յայտնէի անոր կարծիքն այս մասին:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — (Ընդմիջելով) Հարցումը զիւանինը չէր, որ յայտնէր թէ ուրկէ կսպասէ պատասխանը, այլ երեսփոխանաց ումանց կողմէ ուղղեալ էր, եւ ժողովին կը մը նայ որոշել թէ կ'ուրացնէ զայն թէ ոչ:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — (Շարունակելով) Յանձնախումբը պիտի կանխէր անմիջապէս իւր կարծիքը յայտնելու եթէ շփոթութեան մէջ չլինար խնդիրը: Բացատրեմ այժմ խնդրոյն վիճակը: Հարցման հեղինակները Սրբազան Պատրիարքէն պատասխան կը խնդրեն. եւ կրնան ստանալ զայն ոչ. Սրբազանութենէն իսկ Խորհրդարանական Յանձնախումբը կը փափաքի որ ժողովը հաճի յառաջիկայ նիստը դըռնփակ կազմել, որպէս զի իւր պարբերական համարատուութեան սկզբնաւորութիւնն ընէ, եւ կարելի եղած բացատրութիւններն տայ:

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Մէրեւմ-Գուլի էֆէնտի կը սխալի. երբ կը կարծէ թէ հարցման հեղինակներն Սրբազան Պատրիարքէն կըսպասեն իրենց պատասխանը, այնպէս չէ, այլ Յանձնախումբէն կուզեն տեղեկանալ թէ հարցման նիւթ եղող խնդրոց մասին Սրբազան Պատրիարքը ինչ տնօրէնութիւններ եւ միջոցներ զործ դրած է:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ես այդպէս չեմ ըմբռնած խնդիրը, հարմանց պատասխանը Ս. Պատրիարքէն կ'ըսպասեմ եւ այս մտօք ստորագրած եմ հարցումը:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Իրաւունք ունի Քրիստոստուր էֆէնտին:

ՔԱՐԱՔԱՇԵԱՆ Ն. ԷՖ. — Աւելի աղէկ կը լինէր որ նախ իրենց մէջ համաձայնէին, եւ այնուհետեւ ուղղէին հարցումը: Ասկէ զատ հարցման առաջին կէտն ալ, որ է Հայաստանի՝ Քիւրտիստան անուանումը, բացայայտ չէ, եւ թէ այդ բառն որո՞ւ բերնով եւ թէ ո՞ւր գործածուած է, պէտք էր որոշակի յայտնուած լինէր:

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Կարծեմ թէ տեղի չ'մնար խնդիրն այսքան ճապարհելու երբ ի միտ ածենք Խորհրդարանական Յանձնախումբին պաշտօնն եւ այն նախորդ պայմանն, որ դրուած է անոր համարատուութեան մասին: Յանձնախումբին պարտաւորութիւն վերադրուած է արդէն իւր գործոց համարը պարբերաբար ներկայել Ազգ. ժողովոյ, եւ քանի չաբաթէ ի վեր կը պատրաստուէր նա ինքնաբեր իւր առաջին համարատուութիւնն ընելու, միայն սա կը մտածէր թէ ինք առաջարկէ համարատուութիւնն, թէ ոչ Ազգ. ժողովը զգայ այդ հարկը եւ պահանջէ: Սյդ հարկն հիմա զգալի կը լինի եւ նոյն իսկ այդ հարցումներն որ ուղղուեցան, ոչ թէ առանձինն Սրբազան Պատրիարք Հօր, կամ Վարչութեան, եւ կամ Խորհրդարանական Յանձնախումբին կը պատկանին, այլ երեքին միանգամայն: Յանձնախումբը Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ եւ գործակցութեամբ կը կատարէ իւր պաշտօնն եւ կը բանակցի ստէպ Վարչութեան հետ, եւ պատրաստ է իւր համարը տալ Ձեզ դոնփակ նիստի մէջ, ինչպէս Մէրեւմ-Գուլի էֆէնտին ի դիմաց Յանձնախումբին առաջարկեց, եւ այն ատեն այդ հարցումներն ալ իրենց պատասխաններն կ'ընդունին, ուստի կ'առաջարկեմ որ քուէի դնէք թէ ժողովը կուզէ յառաջիկայ նիստը դոնփակ կազմել, որոշելով գումարման օրը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը տեսնէք այժմ որ դարձեալ խնդիրն եկաւ յանդեցաւ այն կէտին թէ կուզէ ժողովը իւրացնել հարցումը: Այս մասին ժողովին կամքն ստանալէ ետեւ՝ Խոր-

հրդարանական Յանձնախումբին առաջարկը մէջ պիտի բերէի եւ ժողովին որոշումը խնդրէի թէ կուզէ դոնփակ նիստով լսել անոր պարբերական համարատուութիւնը: Հարցման հեղինակներն կը յայտարարեն թէ անվստահութիւն չունին Յանձնախումբին վրայ, այլ եւ եթ պատասխանը կուզեն իրենց հարցումներուն, իսկ թէ որո՞ւ կուզեն հարցումն եւ ուստի կը խնդրեն պատասխանն, այս կէտն ալ պարզուելով հասկըցուեցաւ որ թէ Ս. Պատրիարքէն եւ թէ Խորհրդարանական Յանձնախումբէն միանգամայն պատասխան կուզեն: Արդ ժողովը պէտք է իւր քուէով որոշէ այժմ թէ կուզէ այս հարցումը լսել:

Հետեւապէս ատենապետ էֆէնտի քուէի դնելով խնդիրը՝ ժողովը միաձայն ԸՆԴՈՒՆԵՑ ինն երեսփոխանաց կողմէ ներկայացեալ հարցապնդումը լսել:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խնդրոյն առաջին կէտըն որոշուեցաւ, եւ մնաց միայն երկրորդն այն է՝ թէ կուզէ ժողովը Խորհրդարանական Յանձնախումբին համարատուութիւնը լսել դոնփակ կազմելով իւր յառաջիկայ նիստը:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Մեր յառաջիկայ սովորական նիստին համար արդէն շատ գործեր ունինք, մանաւանդ որ այսօր սա ժամուս՝ դեռ եւս օրակարգին անգամ չենք հասած, ուստի ինչպէս առաջարկեցի, պէտք է ութ օրէն արտաքոյ կարգի դոնփակ նիստ մը կազմենք, եւ զայն նուիրենք այս խնդրոյն, որպէս զի միւս շաբթուան սովորական նիստին մէջ կարենամք օրակարգի խնդիրներովը զբաղիլ:

ԻԽԹԻՆՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Խորհրդարանական Յանձնախումբին յայտարարութիւնները գոհութեամբ լսեցինք. իւր պաշտօնը կարեւոր է եւ մեծ եւ իբր այն՝ իւր գործոց համարատուութիւնը հետաքրքրութեան արժանի, զոր կը փափաքէինք լսել, ինչպէս նաեւ այսօրուան հարցմանց պատասխանները: Բայց այս երէք հարցումները կը տարբերին իրարմէ. երկրորդն եւ երրորդն այնպիսի խնդրոց կը վերաբերին,

որ պաշտօնական բանակցութեանց նիւթ կընծային եւ ասոնց վրայ թերեւս ընդարձակ տեղեկութիւններ կան ժողովին հաղորդելի, ուստի շարաթ մ'ետքը կընայ պատասխան տրուել անոնց : Իսկ հարցման առաջին կէտն, այն է Հայաստանի Քիւրտիստան անուանուած բողոքի խնդիր մ'է պարզապէս, եւ կարելի է առ ժամայն պատասխանել թէ այս մասին պէտք եղած բողոքն եղած է թէ ոչ : Ամէն Հայ դառն վիշտ մը զգացած է տեսնելով որ իւր հայրենի աշխարհը կը զրկեն իւր անունէն, եւ բարբարոս քրթաց անուան կը վերընծայեն, անհեթեթ անուանակոչութեամբ մը : Եթէ Վարչութիւնն այս պարագային մէջ անփոյթ զըտնուած է, մեծ պատասխանատուութեան ներքեւ կը գտնուի, եւ պէտք է կամ ինք կամ Խորհրդարանական Յանձնախումբը ծանուցանէ անմիջապէս թէ ինչ ըրած են այս մասին :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Յանձնախումբն իւր համարատուութիւնը կատարելու համար յառաջիկայ նիստը դճնիակ կազմել կառաջարկէ : Քրիստոստուր էֆէնտի կուզէ որ ասոր համար յատուկ նիստ մը տեղի ունենայ յառաջիկայ շաբթուն, իսկ Եւթիւճեան էֆէնտի հարցման մէկ կէտին վրայ անմիջական պատասխան կը խնդրէ : Նորէն խնդիրը չճապազելու համար կը հարցնեմ Յանձնախումբին թէ իւր բերելիք տեղեկագիրը երկար եւ կարծա է արդեօք մասնաւոր նիստի, եւ թէ կընայ հարցման առաջին կէտին վրայ առժամայն պատասխան տալ :

ՕՏԵԱՆ Գ. ԷՖ. — Մեր երեսփոխան ընկերներէն Իւթիւճեան էֆէնտին հարցման երկու կէտերուն համար գիտողութիւն ըրաւ թէ կընան շարաթ մ'ետեւ ընդունել իրենց պատասխանը, սակայն առաջին կէտին համար անմիջական պատասխան պահանջեց : Կուզամ ես եւս ձայնակցիլ իրեն : Բնական է որ երեսփոխան էֆէնտիներն եւ այս երեսփոխանութեան տաճարէն դուրս գանուող ամեն ազգայինք յուզուած լինին, տեսնելով որ իրենց ազգին ու երկրին անունը փոխեր եւ զայն Քիւրտիստան անուաներ են, իրենց հարստա-

հարչաց անունով : Որքան բնական է այս յուզմունքը, նոյնքան իրաւացի է որ անմիջական պատասխան մը տրուի այս մասին :

Ես չեմ կարծեր որ Անգղիական կառավարութիւնը Հայաստան անուանին տեղ Քիւրտիստան բառը գործածած լինի, եւ ինչ տեսակ քաղաքականութեան համար պիտի ընէ զայս : Անկարելի է ազգի կամ երկրի մ'անունը փոխել, տէրութիւն մ' որքան ալ հզօր լինի անհատի մը անուն անգամ չէ կարող փոխել, Անգղիական կառավարութիւնն ինչ պատճառ կընայ ունեցած ըլլալ որ այսպիսի անկարելի բանի մը ձեռնարկէ : Եթէ ստուգիւ կայ այս տեսակ իրողութիւն մը, շատ շատ աշխարհագրութեան անհմուտ երկրորդական պաշտօնակալի մը սխալն ըլլալու է եւ այս տեսակ պարագայի մէջ ազգն իրաւունք կընայ ունենալ գիտողութիւն ընելու : Յանձնախումբը ինչ տեղեկութիւն ունի այս մասին :

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Կը տեսնեմ որ ժողովն անհամբեր տեղեկութիւն կուզէ այս մասին, ուստի կը փութամ յայտարարել որ ճշմարիտ է զրոյցն եւ Հայաստանի անուան վրայ այդ փոփոխութիւնն կատարուած է :

ԷՍԱԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Անգղիոյ պաշտօնական Լընտըն կազէթ անուն թերթին վերջին թիւը հասաւ ձեռքս, ուր տեսայ որ Հայաստանի Քիւրտիստան անունը տրուած էր :

ՕՏԵԱՆ Գ. ԷՖ. — Որովհետեւ Յանձնախումբն իրեն ստուգութիւնը կը հաստատէ, հարկ կըլլայ մեզ զայս եւս գիտնալ թէ այս պարագային մէջ ինչ ըրած է Վարչութիւնը, կը հաճի արդեօք Յանձնախումբն այս մասին եւս տեղեկութիւն տալ ժողովին :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Հարցմանց առաջին կէտն ամենուն ուշադրութիւնը կը գրաւէ : Եւ ամեն ոք կը բաղձայ անմիջական եւ կատարեալ պատասխան մ'ընդունիլ : Յանձնախումբին կողմէ Մէրեէմ-Գուլի էֆէնտին հաստատեց արդէն իրողութեան ստուգութիւնը,

փաբելի էր նաեւ գիտնալ թէ Վարչութեան կողմէ բողոքուած է ասոր դէմ :

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Յանձնախումբը կը փափաքէր որ իւր պաշտօնին վերաբերեալ ամեն տեղեկութիւն յառաջիկայ դճնիակ նիստին մէջ եւ մանրամասն համարատուութեամբ կատարէր, սակայն Հայաստանի անուան փոփոխումը, որ արդարեւ տարօրինակ իրողութիւն մ'է, սիրտերն ի խոր խոցելով ամէն ոք կուզէ գիտնալ թէ ինչ տնօրէնութիւն եւ դած է այս մասին : Անգղիոյ կառավարութիւնը Հայաստանի վրայ ընդհանուր հիւպատոս մը կը կարգէ, սակայն Քիւրտիստանի հիւպատոս կանուանէ զայն : Ի սկզբան ամենուն անհաւատալի կը թուի այս անուանակոչումն, ինչպէս Օտեան էֆէնտին եւս չէր ուզէր հաւատալ, սակայն ի վերջէ Անգղիոյ պաշտօնական լրագրիւրն կը հասնի, եւ կը հաստատէ ինչ որ անհաւատալի կը կարծուէր, այսինքն թէ Հայաստանը Քիւրտիստան կոչուեր է ընդհանուր հիւպատոսին անուանմանն առթիւ, բայց թէ ուրու բերնով կամ զրչով կատարուած է այս, Անգղիոյ առաջին նախարարին կամ երկրորդական պաշտօնէի մը, զայս չգիտեր Յանձնախումբն, այլ գիտէ միայն որ Ամեն Սրբազան Պատրիարքն այս հրատարակութեան վրայ անմիջապէս պէտք եղած գիտողութիւններն ըրաւ ազգուապէս, որու որ անկ էր : Կը յուսամ որ այս բացատրութիւնը ժողովը հերիք կը համարի առ ժամս եւ դո՛ւ կը լինի իւր ստացած տեղեկութեամբը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Ահաւասիկ Յանձնախումբն այս առաջին կէտին վրայ խնդրուած բացատրութիւնը տուաւ, կը հարցնեմ ժողովին գո՞հ է թէ ոչ :

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Գ. ԷՖ. — Շնորհակալ ենք որ Յանձնախումբին կողմէ խնդրուած բացատրութիւններն տրուեցան մեզ : սակայն, ինչպէս ըսի, պահ մ'առաջ, պէտք է որ բառ առ բառ հաղորդուի մեզ եղած բողոքը, եւ ես այն ատեն ըսելիքներ ունիմ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Յանձնախումբն առ

ժամս այսքան տեղեկութիւն կրցաւ տալ, իսկ աւելի ընդարձակ դճնիակ նստին վերապահեցի Գո՛հ էք թէ ոչ այս տեղեկութեանէն, զայդ ըսէք :

ԻԻԹԻՃԵԱՆ Կ. ԷՖ. — Իրրեւ հարցման հեղինակ կը յայտարարեմ թէ գո՛հ եմ :

ԵԷՄԷՆԻՃԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ :

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես ալ համամիտեմ Քրիստոստուր էֆէնտի, եւ կը կարծեմ թէ պէտք է այս խնդրոյն վերաբերեալ թըղթակցութիւնները ներկայանան ժողովին : Բայց չկարծուի թէ Յանձնախումբին վրայ անվստահ ենք եւ ասոր համար աչօք կուզենք տեսնել թղթակցութիւնները, ընդհակառակն, մեր վըստանութիւնը անհուն է, բայց ըստ որում այս խնդիրը փափուկ է եւ ծանր, կուզենք որ այս գրողութիւնները ներկայանան, եւ այս եղանակաւ նաեւ ժողովին հաւանութեան եւ վաւերացման գրօշմն ընդունի եղած բողոքն : Իսկ դճնիակ նիստի առաջարկութեան գալով, Ատենապետ էֆէնտի պահ մ'առաջ կը հարցնէր Յանձնախումբին թէ իւր համարը երկար է, թող ներէ ինձ գիւանը յայտնել թէ ես այդպիսի պայման մը չեմ կընար ընդունիլ այսպիսի կենսական խնդրոց համարատուութեան համար, վասն զի կընայ ըլլալ որ վիճաբանութիւններ տեղի ունենան այս առթիւ եւ ամբողջ նիստ մը գրաւեն :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Աւելորդ կը համարիմ այս գիտողութեան պատասխանել, վասն զի մեր բուն խնդիրն այդ կէտին վրայ չէ այժմ : Հարցմանց առաջին կէտին պատասխան մը տուաւ Յանձնախումբը, եւ այս պատասխանը հոն կը յանգէր որ Հայաստանի անուան փոփոխութեան համար Սրբազան Պատրիարքը պէտք եղած բողոքն ըրեր է : Իսկ թէ ինչ կերպով եւ ինչ բառերով այս մասին պէտք եղած բացատրութիւնն Յանձնախումբն ուրիշ ատենի վերապահեց : Ասոր դէմ ըսելիք մ'ունիք զայդ պէտքէ յայտնէք :

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Խօսք կուզեմ ՁԱՅՆԵՐ. — Քուէ, քուէ:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Խորհրդարանական Յանձնախմբին նկատմամբ խնդիր կը յուզէք, եւ երբ խօսիլ կուզէ նա, չէք ուզեր լսել. այս անկարելի է: Ես կը ցաւիմ որ հարցման հեղինակներէն՝ Քրիստոստուր եւ Քափամանեան էֆէնտինները մէկ կողմէ վստահութիւն կը յայտնեն Յանձնախմբին վրայ, եւ միւս կողմէ անոր պատասխանին վրայ երկրայելով թերեւս թղթակցութիւնները կը պահանջեն, երբ նա արդէն տուաւ ինչ տեղեկութիւն որ կըրնար տալ այս ժամուս, եւ դժնիակ նիստ խնդրեց աւելին քան զայն հաղորդելու համար: Յանձնախմբը պատրաստ է համարատուութեան. գումարեցէք ուրեմն այդ նիստն երբ որ կուզէք, եւ ամեն ինչ լսելով դատեցէք իրերը, սակայն անհամբերութեամբ՝ սխալ գիրքն մը մէջ մի թողուք զմեզ, այժմէն պահանջելով ամեն գիր եւ մանրամասնութիւն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Հարցումն երկու մասի բաժնուեցաւ ինքնին, մին Հայաստանի անուան փոփոխութեան խնդիրն, որ անմիջական պատասխան մ'ընդունեց, իսկ միւսն Աւելնոյ եւ Բուսնիի Թուրք գաղթականաց ի Հայաստան փոխադրութեան խնդիրն, որ բարենորոգմանց Յանձնախմբին համարատուութեամբ պիտի ընդունի իւր պատասխանն դժնիակ նիստի մէջ, ինչպէս Յանձնախմբին առաջարկեց: Առաջին մասին վրայ Յանձնախմբին պատասխանն լսելէ ետեւ՝ եղան ոմանք հարցմանն հեղինակներէն որ նոյն իսկ Սրբազան Պատրիարք Հօր կողմէ ուղղուած բողոքադիրը տեսնել ուզեցին, թէ եւ Յանձնախմբը մանրամասնութիւնը դժնիակ նիստի կը վերապահէր, եւ այն ատեն դիւանը հարցուց ժողովին թէ դո՞ւ է Յանձնախմբին պատասխանէն: Այս կէտին վրայ բաւական խընդիր յուզուեցաւ եւ ժամէ արդ որ ժողովն իւր քուէովն որոշէ այս կէտը:

Եւ Ատենապետ էֆէնտին քուէի դնելով

խնդիրը՝ ժողովը միաձայն ՈՐՈՇԵՅ թէ դո՞ւ եղած է Յանձնախմբին յայտարարութենէն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը մնայ այժմ դժնիակ նիստի խնդիրն որոշել, յանձնախմբին յառաջիկայ նիստը դժնիակ կառավարիչ իւր պարբերական համարատուութիւնն ընելու համար, իսկ խնդրողներ կան որ այս նիստն ութ օրէն տեղի ունենայ: Այս մասին եւս ժողովին որոշումը պիտի խնդրեմ, սակայն հարկ է կարծեմ, գիտնալ նաեւ թէ Յանձնախմբը մինչեւ ութ օր՝ կրնայ պատրաստուիլ իւր համարատուութիւնն ընելու:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Յանձնախմբը իւր համարատուութիւնն ընելու համար պատրաստուելու պէտք չունի, եւ երբ որ ուզէք կրնայ ներկայել զայն, կը բաւէ որ դժնիակ նիստի մէջ ըլլայ:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Ապա ուրեմն վաղը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Սխալ ըմբռնում մ'ալ կայ, զոր պէտք է ուղղել: Յանձնախմբին վերայ բնաւ անվստահութիւն չկայ, եւ եթէ Քրիստոստուր էֆէնտի առաջարկեց որ դժնիակ նիստն ութ օրէն ըլլայ, այն դիտմամբ էր որ ժողովին սովորական գործերն ետ չմնան: Իսկ Յանձնախմբը յառաջիկայ նիստին վերապահելով իւր համարատուութիւնը՝ անշուշտ կը կարծէր որ մինչեւ այն ատեն ժողովը դո՞ւ ընելու պարագաներ կային երեւան երնելիք:

ՄԷՐԵԷՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Դժնիակ նիստը ութ օրէն գումարելու առաջարկին համար չէր որ դիտողութիւն ըրի ես պահ մ'առաջ, այլ իմ դիտողութիւնս այն կէտին համար էր որ Յանձնախմբին առաջին հարցման պատասխանը տալէ ետեւ, Քրիստոստուր էֆէնտի վստահութիւն յայտնելով հանդերձ Յանձնախմբին վրայ, տակաւին կատարուած թղթակցութիւնն ալ կուզէ տեսնել, մինչդեռ Յանձնախմբին դժնիակ նիստի կը վերապահէր իւր համարատուութիւնը: Իսկ զալով այն կէտին

թէ երբ պէտք է դժնիակ նիստը, Յանձնախմբին յառաջիկայ նիստն առաջարկեց, եւ այս մասին ուրիշ նոր ըսելիք մը չունի:

Հեռուապէս Ատենապետ էֆէնտին դժնիակ նիստի առաջարկը քուէի կը դնէ եւ ժողովն՝ 43 քուէի ընդդէմ՝ 47 քուէով կ'ՈՐՈՇԷ: Ըստ առաջարկութեան Քրիստոստուր էֆէնտի ութ օրէն դժնիակ նիստ կազմել եւ Խորհրդարանական Յանձնախմբին պարբերական համարատուութիւնն ստանալ:

Այս պահուս՝ Եւսուֆեան էֆէնտի իջնելով Ատենապետի աթոռէն՝ առաջին Ատենապետն Սահփան փաշա Ասլանեան կանցնի պաշտօնին զլուխը եւ ձեռք կ'առնու Օրակարգը:

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Ք

Ընտրութիւն երմտական Յանձնախմբի Ազգ. Ժողովոյ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Օրակարգի առաջին խնդիրն է մեր երմտական Յանձնախմբին ընտրութիւնը: Կը յիշէք քաջ որ Ազգ. Ժողովն հարկ դատելով կանոնաւոր եղանակի մը ներքեւ դնել իւր առանձին պիտոյից սնտեսութիւնն՝ որոշեց ուր ուրեմն անջատել զայն Կեդր. անտուկի ծախուց մատակարարութենէն, եւ երկամտից ուրոյն Յանձնախմբ մ'ընտրել, որ պաշտօն ունենայ Կեդր. սնտուկէն զանձել Պիտոնէն մէջ սահմանեալ իւրաքանչիւր ճիւղի ծախուց գումարներէն՝ Ազգ. Ժողովոյ պիտոյից բաժնին վերաբերելի մասն, եւ Երեւ-

մայց Հոգարարձութենէն անկախ՝ յանձանձել տպագրական, կան կարասեաց եւ այլ ծախքերը, զորս կը սպանանջեն պիտոյց մեր ժողովին, տարեգլխին հաշիւը մեզ ներկայացունելու պատանաւ: Ժամ է արդ սոյն Յանձնախմբին ընտրելու, ըստ նախորդ որոշման, եւ Կիւանը, գիտէք, որ ըստ կանոնի իրաւունք ունի այս պարագային մէջ ընտրելեաց սրբազրելի ցանկ մը ներկայել ձեզ. սակայն այս ցանկը բաղձորինակ պատրաստուած չէ՝ որ ամենուր ցըրուեմք. եթէ կրնգունիք բերանացի ներկայեմ ձեզ զիւսնին ընտրելիները:

ՁԱՅՆԵՐ. — Այո, այո:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ուրեմն անաւարկ երեք ընտրելի ձեզ:

- 1. Ղազարոսեան Քրիստոստուր էֆէնտի
2. Հովուեան Ղազար
3. Քափուքճեան Սարգիս

ՓԱՓԱՋԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ասոնց հետ պէտք է միանայ նաեւ ժողովիս առաջին Ատենապետը, Մէլիքեան Մկրտիչ էֆէնտի, որու ձեռք տեղի կուենան զլխաւոր ծախքերը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Շա՛տ աղէկ, ուրեմն չորս ընտրելի կը ներկայեմ ձեզ, յաւելցընելով առջի երեքին վրայ նաեւ մեր առաջին Ատենապետը:

ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Միայն թէ կաշտեմ որ իմ տեղս ուրիշ մ'առաջարկել հաճիք. զի չեմ կարող ընդունիլ ես այդ պաշտօնը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ես եւս չեմ կարող այլ որ առաջարկել ձեր տեղ, զի դուք Ազգ. Ժողովոյ պահապանն կը հանդիսանաք, ուտի պէտք է որ չղանաք այս ծառայութիւնն, որ ուղղակի ժողովին իրեն կը վերաբերի:

Եւ ատենապետ փաշան քուէի դնելով Երեւանից Յանձնախմբին համար առաջարկուած անդա՛նց ընտրութիւնը, ժողովը միաձայն

ԸՆԴՈՒՆԵՑ զայն, հետեւապէս կազմուեցաւ Յանձնախումբը չորս անդամօք, որք են՝

- Գրխտաստուր էֆէնտի Ղազարսեան
- Ղազար » Հովուեան
- Սարգիս » Քալուքեան եւ
- Մկրտիչ » Մէլիքեան, առաջին Ատենադպիր Ազգ. ժողովոյ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Գիւանը պիտի ծանուցանէ այս ընտրութիւնն թէ Ազգ. վարչութեան եւ թէ Յանձնախումբի անդամօք, որպէս զի հաճին ձեռն ի գործ արկանել եւ կանխելով բանակցել Համարակալութեան գիւանի հետ, պատշաճապէս անտրինել ժողովիս պիտոյքները :

Վիճաբանութիւն Պիւտձեի 33-ՏՅ ամի

(Շարունակութիւն)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ժողովն իւր անցեալ նիստին մէջ՝ Սահմանադրական տարւոյս համար ծրագրուած կեդր. սնտուկի երկրացոյցի ծախուց մասը քննեց եւ քուարկեց ինչ ինչ բարեփոխումներով, եւ մնաց հաստ. թից մասը, զոր պիտի քննէ այժմ, ուստի յօդուած առ յօդուած ձեր գիտողութեան կը ներկայեմ զայն :

Յօդ. ԺԳ. Կեդրոնական ուղղակի տարբ տարեկան 150,000 զրշ. կեդր. սնտուկին համար ենթադրել արժան գատուեցաւ, նկատելով նախորդ տարիներու մէջ զանձեալ գումարները : Ինչ որ ալ ըլլան նոր հաստատուիլ տրոց կանոնադրին տալիք զիւրութիւնները, տակաւին ներկայ տարւոյն համար այդ մասին աւելի ընդարձակութիւն ունենալ ենթադրել զգոյշ պէտք է լինել, մանաւանդ անոր համար որ օրէն է կրօնացոյցին ծախքերը քիչ մ'աւելի, իսկ հաստ. թից մասը նուազ ենթադրել :

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունի զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդին :

Յօդ. ԺԵ. — Առաջնորդական վիճակներէն կեդրոնական սնտուկին համար ներկայ տարւոյս մէջ հաւաքելի գիւանական տարբը (մուգաթա անուն) 400,000 զրշ որոշել արժան գատուեցաւ : Ազգ. ժողովոյ մէջ՝ այս տրոց բաշխման մասին վարչութեան նախորդ առաջարկութեան վրայ եղած գիտողութիւնները նկատողութեան առնելով, յիշեալ գումարին վրայ նոր բաշխումը վարչութիւնն ինք կատարելու համար Ազգ. ժողովէն արտօնութիւն կը խնդրէ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Համարակալութեան գիւանին տեղեկարարը կը հաճի՞ արդեօք յայտնել ժողովին թէ Առաջնորդական վիճակներուն գիւանական տրոց քանակութիւնն ինչ որ նշանակուած է սոյն յօդուածին մէջ, նոյնն էր յառաջ՝ թէ ոչ :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — (Տեղեկարար) Կը յայտարարեմ որ այս տրոց տարեկան քանակութիւնն 97,000 զրշ էր, իսկ այժմ 7,000 զրշի վերադրութեամբ 100,000 զրշ նշանակուած է :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ուրեմն յօդուածը երկու կէտ կը պարունակէ, մինն է Առաջնորդական վիճակաց գիւանական տրոց վրայ եղած փոքրիկ վերադրին, եւ միւսը նոյն գումարին բաշխումը վարչութեան յանձնելու առաջադէպ. ուստի պէտք է այս երկու կէտերուն վրայ առսնծինն յայտնէք ձեր կարծիքն, եթէ ունիք ինչ ըսելու :

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար սոյն կէտերուն վրայ, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով յօդուածն ամբողջ, ժողովը կ'ընդունի զայն անփոփոխ եւ կանցնի յաջորդին :

Յօդ. ԺԶ. — Կ. Պօլսոյ երկեղեցիներէն կեդ-

րոնական սնտուկին համար ներկայ տարւոյն մէջ հաւաքելի գիւանական տարբը (քանչէլէր անուն) 30,000 զրշ որոշել արժան գատուած է : Մուգաթայի համար եղած գիտողութեանց համաձայն՝ ասոր ալ նոր բաշխումը կատարելու համար միւսնոյն արտօնութիւնը խնդրելով վարչութեան համար :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Քանչէլէրի տարբն եւս՝ Մուգաթայի նման փոքրիկ վերադրութիւններն եւ անոր նման՝ այս ալ երկու կէտ կը պարունակէ : Ուստի կը խնդրեմ որ երկուքին վրայ զատ զատ յայտնէք ձեր կարծիքը :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ուրեմն նախորդ յօդուածին հետ նոյն են իրենց արամադրութիւններն եւ անոր նման՝ այս ալ երկու կէտ կը պարունակէ : Ուստի կը խնդրեմ որ երկուքին վրայ զատ զատ յայտնէք ձեր կարծիքը :

(Երեսփոխանք կը լռեն)

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Կը լռէք, ուրեմն կուղէք ընդունիլ, սակայն մեր մէջ թաղական խորհրդականներ կան՝ պէտք է գիտնան որ Քանչէլէրի տրոց վրայ՝ թէ եւ դուզնաքեայ՝ վերադր մը տեղի կունենայ, մի գուցէ անուշադիր գտնուին այս ժամուս, եւ ի վերջէ որոշման գործադրութիւնը տեսնելով սկսին տըրտունջ բառնալ : Հարկ է զայս եւս ըսել որ վարչութիւնը թէ մուգաթայի եւ թէ բանքիքի տրոց նոր բաշխումը կատարելէ ետեւ՝ պիտի հաճի անուշտ հաղորդել մեզ իւր ցուցակը :

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածն ամբողջ՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունի զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդին :

Յօդ. ԺԷ. Ազգահամարի գրասենեակին առուծախի վկայագրէ 90,000 զրշ. ենթադրեալ է նախկին տարիներու համեմատութեամբ, սոյն հաստ. թից ինչպէս նաեւ յետագայ անուղղակի տրոց հաստ. թից զանձման մանրա-

մասն պայմաններն անուղղակի տրոց կանոնադրի ծրագրով պիտի մատուցուին Ազգային ժողովոյ :

Իսկ ազգահամարի գրասենեակին ճամբորդներէն հասոյթ 25,000 զրշ. ենթադրեալ է, արդէն հաստատեալ սովորութեան համաձայն դանձելու արտօնութեամբ :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Այս յօդուածին մէջ կէտ մը կայ բացատրութեան կարօտ : Ազգահամարի գրասենեակի ճամբորդներէ հասոյթ 25,000 զրշ. կենթադրէ, եւ կը յարէ թէ արդէն հաստատեալ սովորութեան համաձայն պիտի դանձուի : Ո՞րն է այս սովորութիւնը, հարկ է կարծեմ երկու բառով բացատրել զայն :

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ըսել կուղէ թէ ըստ առաջնոյն 12 զրշ. պիտի առնուի մէճիտ գրամով իւրաքանչիւր ճամբորդ :

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով զատ զատ՝ ազգահամարի գրասենեակին կրկին ձեւերու հաստ. թից համար ենթադրեալ գումարները, ժողովը միաձայն յօդուածն ամբողջ կ'ընդունի անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդին :

Յօդ. ԺԸ. Նշանատուութեան հասոյթ՝ ըստ նախկին հաստ. թից 60,000 զրշ ենթադրեալ է :

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունի զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդին :

Յօդ. ԺԹ. Պատկադրութեան հրամանի հասոյթ ըստ նախկին հաստ. թից 20,000 զրշ ենթադրեալ է :

ՂԱԶԱՐԱՍԵԱՆ Ք. ԷՖ. — Այս հասոյթը ենթադրութեան աւելի կը դոյանայ եւ ոչ պակաս :

Աւրիշ գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. Ի. Գիւանապետ հասոյթ ըստ նախկին հասութից 8,000 զրշ ենթադրեալ է:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Կը հաճի՞ մեզ բացատրել Համարակալութեան գիւանը թէ ի՞նչ գործողութենէ կը գոյանայ այս հասոյթը:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Այս հասոյթը գըլխաւորաբար կը գոյանայ ծննդեան եւ մկրտութեան վկայագրերէ, փոխանորդագրերու եւ այլ զանազան գրութեանց վաւերացումներէ, որոս գիւանատունը կը կատարէ:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԱ. Գտտական վճարողի հասոյթ թէ եւ ըստ նոր կարգադրութեան աւելի մեծ գումար ենթադրել կարելի է, բայց առ այժմ 7,000 զրշ նշանակել բաւական կը համարուի:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԲ. Գրչման զիջի հասոյթ ըստ նախկին հասոյթից 1,500 զրշ կենթադրի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ինչ է այս գրչման զիջ ըսուածը:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Պատրիարքարանը կալուածական առուծախի վկայագրերուն գործածութեանը համար՝ բունաւոր եւ գրչման թուղթեր կուղարկէ Քաղ. խորհրդոց, որք կը պարտաւորին այս թղթոց վրայ գրել առուծախի վկայագրերը վկայագրին բունը կը պահեն:

Որ արձանագրութեան տեղ կը ծառայէ, եւ անկէ կտրուած մասը կը յանձնեն գործին տիրոջը, զոր տանելով Պատրիարքարանի անցագրատունը, կատանայ կանոնական իրութեամբ:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԳ. Զանազան արտաքոյ կարգի հասոյթ եւ նուէր ըստ նախկին հասոյթից 22,000 զրշ կարելի է ենթադրել, Ազգ. ժողովոյ առենադրութեան եւ այլ պաշտօնական հրատարակութեանց հասոյթներն ի միասին հաշուելով:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Հասութից այս մասը քանի մը ճիւղերէ կը բաղկանայ, որոց գլխաւորն է եկեղեցեաց մէջ թաղուող ննջեցելոց համար առնուած գրամը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Շատ փափաքելի էր որ այս տեսակ հասութից մէջ տուրք եւ նուէր անջատարար նշանակուէին:

Աւրիշ որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԴ. Կոնդակագին կարելի է ենթադրել 4000 զրշ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ո՞վ կը վճարէ այս տուրքը, կոնդակն առնողը թէ կոնդակի որոշած պաշտօնատուներ:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ինչ կոնդակ որ կը տրուի, գին մը, ծախք մ'ունի, եւ կոնդակն ստացողները զայն կը հասուցանեն:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԵ. Զրնտանի հասոյթ ըստ նախկին հասութից 2,500 զրշ ենթադրեալ է մայրաքաղաքի եկեղեցիներէն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ծախուց մասին մէջ ընդունուած է արդէն այս յօդուածին պարունակութիւնը:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար, եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ՝ եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. ԻԶ. Ծննդոց եւ վախճանմանց վկայագրի հասոյթ ըստ առաջարկելի նոր կանոնին՝ ներկայ տարուոյ համար 20,000 զրշ կարելի է ենթադրել, որովհետեւ պէտք է որ այս անուղղակի տուրքն ընդհանրանայ:

ԻԹԻՒՃԵԱՆ Յ. ԷՖ. — Անկարելի է որ այսքան գումար գոյանայ ծննդոց եւ վախճանմանց հասոյթէն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Փափաքելի էր որ սոյն տեսակ հասութից համար նախ օրէնքներն սահմանուէին եւ ապա անոնց արտադրելիք հասութից գումարներն:

Աւրիշ գիտողութիւն տեղի չունենար եւ Ատենապետ փաշան քուէի դնելով սոյն յօդուածը՝ ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն անփոփոխ:

Յօդ. ԻԷ. Ըստ այսմ բովանդակ հասոյթ կենթադրի 1879-1880 տարուոյ համար 540,000 զրուշ, որով ծախքը գիտաւորուած է:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Այս յօդուածը կը ներկայէ համապետարը հասութից, որ նշանակուած են նախորդ յօդուածոց մէջ եւ որ արդէն ժողովից քուէէն անցան. ուստի հարկ չկայ նոյն յօդուածը քուէարկել: Ընդհանուր համադրումսն է քուէարկեալ հասութից 540,000 զրշ: եւ նոյն քանակութեամբ ենթադրեալ եւ քուէարկեալ է՝ նաեւ ծախուց գումարը: Ծա-

խուց քանի մը ճիւղերուն մէջ յաւելումներ եւ զան, 2,400 զրշի վերադիր մը՝ նոյապի ամսականաց գլխոյն մէջ, եւ 3,000 զրշի յաւելում մը՝ տպագրական ծախուց ճիւղին մէջ, ըսելէ ընդ ամենը տարեկան 5,400 զրշ գումար մը աւելի նշանակուեցաւ Վարչութեան ենթադրածէն, բայց այդ վերադիրը վճարելի է անշուշտ պահեստի գումարէն, յորմէ պէտք է ղեկընէ զայն եւ մնացորդը պահեստի գումար նշանակել, եւ այսպէս սրբադրել Ելմտացոյցն:

Հարկ չկայ կարծեմ Վարչութեան յանձնարարել որ հոգ տանի Ելմտացոյցին ներգաշնակութիւնը ապահովելու համար անոր հիմունքն ամբողջովն Ասոր համար ի մէջ այլոց կարելոր է ամեն կարգի արոց վերաբերեալ օրինաց ճշգրտելու պատրաստել փութով եւ Ազգ. ժողով հաւանութեան մատուցանել: Իսկ այժմ որ աւարտեց ժողովը Ելմտացոյցի հասութից մասն՝ Ելմտացոյցն ամբողջ կատարուած բարեփոխումներով օրտի ենթարկեմ ժողովից վերջին մի քուէին:

Հետեւ պէս առենապետ փաշան քուէի դնելով Սահմանադրական ներկայ 1879-1880 տարուոյ Ելմտացոյցն նախորդ եւ ներկայ նիստերուն մէջ կատարուած բարեփոխումներով, ժողովը միաձայն կ'ընդունին զայն:

ԱՏԱՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Սահմանադրութեան հաստատութենէն ի վեր տասն եւ վեց տարիներ անցան եւ այս առաջին անգամն է որ ժողովը այսպէս մանրազնին զննութեամբ տարեկան ելմտացոյցը կը սահմանէ, եւ քուէարկելով զայն կը յանձնէ Վարչութեան, որ անոր գծած սահմանին մէջ անտեսէ ազգին ծախքերը: Կը շնորհաւորեմ ուրեմն ժողովը իւր այս սահմանադրական մեծ գործողութեան համար, եւ կանցնիմ Օրակարգի երկրորդ խնդրոյն:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Փամանակը կընէ սովէն բան:

ԱՏԱՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Սա յօդուածը կը ներկայէ համապետարը հասութից, որ նշանակուած են նախորդ յօդուածոց մէջ եւ որ արդէն ժողովից քուէէն անցան. ուստի հարկ չկայ նոյն յօդուածը քուէարկել: Ընդհանուր համադրումսն է քուէարկեալ հասութից 540,000 զրշ: եւ նոյն քանակութեամբ ենթադրեալ եւ քուէարկեալ է՝ նաեւ ծախուց գումարը: Ծա-

Տեղեկագիր նախաձեռնութեան դիւանի ի վերայ
ժրագրի եօրն յաւելուածական կէտերու
Ազգ. ժողովոյ կանոնադրութեան

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ինչպէս կը յիշէք
ասկէ շատ առաջ՝ մեր ներքին կանոնադրու-
թեան համար եօթն յօդուածով յաւելում մը
առաջարկած էի քանի մը կանոնական կէտե-
րու վրայ, եւ նախաձեռնութեան դիւանն ու-
րու քննութեան յղուած էր առաջարկն, այդ
յօդուածոց յաւելումը պատշաճ եւ օրինաւոր
դատած էր, ինչպէս կը յայտնէր իւր տեղե-
կագրովը: Հաղիւ ուրեմն օրակարգը զայն կը
բերէ մեզ այսօր, թէ եւ շատ առաջ փորձերն
կանխեցին մեզ հաստատելու թէ որքան կա-
րելոր էին այդ յօդուածներն, որոց մէկ քա-
նին արդէն ժողովն ինքն ինքնին զանազան պա-
րագայից բերանց առջեւ բնորոշած է եւ կը
գործադրէ: Այժմ մի առ մի նոյն եօթն յօդ-
ուածներ ժողովոյդ գիտողութեանը եւ որոշա-
մը կը ներկայեմ:

Յօդ. Ա. Ազգ. ժողովոյ տարեկան շրջանի
բացման նախադասական ճառին՝ որ գրաւոր
կերպով պէտք է ըլլայ, ժողովը կը պատաս-
խանէ ուղերձով մը, զոր առեւակեաց գի-
ւանը կը ծրագրէ եւ ժողովը վիճարանութեամբ
կը խմբագրէ իւր կրթող կամ չորրորդ նստին
մէջ, ուր Ս. Պատրիարքը փոխանորդով մը կը
նախագահէ ժողովին: Սոյն ուղերձը Մայր դի-
ւանի միջոցաւ կը ներկայացուի Ս. Պատրիար-
քին:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. Դուք ընդունած էք
արդէն ուրիշ առթիւ այս յօդուածին տրամադ-
րած կանոնը եւ զայն կը գործադրէք: Միայն
պարագայ մը կայ, որ տակաւին ձեր քուէով
չէք նուիրագործած: Յօդուածը կը տրամադրէ
որ ժողովոյ երրորդ կամ չորրորդ նիստին, ուր
ուղերձը կը խմբագրուի, Ս. Պատրիարքը փո-
խանորդով մը նախագահէ, այն է բացակայ
գտնուի ժողովէն, որպէս զի իր ներկայու-
թեան իրեն արուելու պատասխանին վրայ վի-
ճարանելու անպատշաճութիւն տեղի չունենայ:

Այս կէտն է որ ձեր ուշադրութեան կը յանձ-
նարարեմ եւ զոր տակաւին չէք քուէարկած:
Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար,
եւ Ատենապետ փաշան քուէի գնելով սոյն
յօդուածը ժողովը միաձայն կը ՆԳՈՒՆՆԻ զայն
անտիպիս եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. Բ. Իւրաքանչիւր ատենանի սկիզբն
ատենական գործողութեանց համար առ առա-
ւելն մէկ ժամ կը զոհուի, ի լրման ժամուն
անկատար մնացած գործողութիւնք յաջորդ
նիստին կը ձգուին: Բացի ժողովով ստիպողա-
կանութիւն արուած խնդիրներէն՝ որ առ ժա-
մայն կը լուծուին:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար,
եւ Ատենապետ փաշան քուէի գնելով սոյն
յօդուածը, ժողովը միաձայն կը ՆԳՈՒՆՆԻ զայն
անտիպիս եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. Գ. Դիւաններուն կամ մասնաւոր
Յանձնախումբերու քննութեան յանձնուած
անձնիւր խնդրոց համար պայմանաժամ կո-
րուելու տեղեկագրութեան, զոր ժողովը ատե-
նապետին առաջարկութեան վրայ ձեռամբար-
ձով կը սահմանէ առանց վիճարանութեան, եւ
բոլոր յանձնարարելու խնդրոց ցուցակը ժողո-
վարանին մէջ յարածամ ի տես ամենից կը գըր-
ուի Ատենապետին խնամօքն:

ՄԻՐԵՆԻՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՃ. — Դիւաններու
կողմութիւնն այն նպատակն ունի որ մէն մի
խնդիր՝ որ լուծում կը խնդրէ, ձեռնհաս ան-
ձանց ձեռօք նախաքննուի, եւ զտուած պար-
զուած ժողովին քննութեան եւ որոշման ներ-
կայանայ: Ուստի երբ ժողովն խնդիր մ'այս
կամ այն դիւանին կը յղէ, կը նշանակէ թէ
զայն կը գտնէ ձեռնհաս այն խնդիրն իմաստա-
սիրելու, ինչպէս ուրեմն կրնայ ինքնին անոր
աշխատութեան պայմանաժամ սահմանել կան-
խաւ, երբ անյայտ է իրեն թէ որքան աշխատու-
թեան եւ ժամանակի կը կարօտի խնդիրը, որով
կը հարկադրի դիւանն որքան ալ ծանրակշիւ լինի
խնդիրն եւ քննութիւնն որքան ալ երկարաշխա-
տութեան կարօտ, նախորոշ պայմանաժամուն
մէջ աւարտելու համար՝ հայտնելով կատարել

պաշտօնը: Այս գիտողութիւնն ընելով կը
խնդրելք որ հաճիք, Ատենապետ փաշա, բա-
ցատրութիւն մը տալ մեզ որ կարենամք կա-
տարեալ համոզու մոզ քուէարկել այս յօդուածը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Այդ յօդուածը վերջ
կուտայ այն անսահման երկարաձգմանց, որոց
հանդիպած են շատ անգամ դիւաններու յանձ-
նարարելու խնդիրներն: Իսկ յաջորդ յօդուածը
կընծայէ անոնց ինչ դիւրութիւն որ հարկաւոր
է ձեր նախատեսած պարագայից մէջ: Սթէ
ուրիշ գիտողութիւն չկայ, քուէարկելնք Գ.
յօդուածը, եւ յաջորդը պիտի պատասխանէ
ձեզ աւելի համոզելու կերպով եւ լուծէ ձեր
վարանքը:

Ատենապետ փաշան կը կարգայ Գ. յօդ-
ուածը եւ Գ. ին վրայ ուրիշ որ եւ է գիտո-
ղութիւն տեղի չունենալով, Ատենապետ փա-
շան քուէի կը գնէ զայն, եւ ժողովը միաձայն
կը ՆԳՈՒՆՆԻ անտիպիս եւ կանցնի Գ. յօդուածին:

Յօդ. Դ. Որ եւ է դիւան կամ յանձնա-
խումբ պարտաւոր է իր քննութեան յանձնուած
խնդրայն տեղեկագիրը պայմանեալ ժամանակին
բերել եւ կամ չկրնալ բերելուն պատճառը գը-
րաւոր բացատրել ժողովին: Պայմանաժամին
տեղեկագիր կամ բացատրութիւն չբերող դի-
ւան կամ յանձնախումբ ազդարարութիւն կըն-
դունի դիւանէն յատենի ժողովոյ, եւ երկրորդ
անգամ պայմանաժամ որոշուելով, եթէ զարձ-
եալ պարտագանց գտնուի, դժգոհութեան քուէ
կընդունի ժողովին եւ տեղն ուրիշ մը կընա-
րուի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Ահաւասիկ այս
յօդուածը նախորդը կամրողացնէ, պայմա-
նաժամին տեղեկագիրը չբերող դիւանը պատ-
ճառը կրնայ բացատրել ժողովին եւ զայն գո-
հացնել, իսկ այն որ բոլորովին պարտագանց
կը գտնուի, կիցնայ պաշտօնին: Իրաւ խիստ է
քիչ մը, բայց ուրիշ հնար չկայ գործերը, վա-
րելու համար:

Որ եւ է գիտողութիւն տեղի չունենար,

եւ Ատենապետ փաշան քուէի գնելով սոյն
յօդուածը, ժողովը միաձայն կը ՆԳՈՒՆՆԻ զայն
անտիպիս եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

Յօդ. Ե. Որ եւ է հարցում կամ հարցա-
պնդում առ Ատենապետին, գրաւոր դիւանին
աւանդուելէ ետեւ՝ կը կարգացուի յատենի ժո-
ղովոյ, եւ կը գրկուի առ հարցեալ կամ հար-
ցապնդեալ պաշտօնեայն, որ պարտաւոր է յա-
ջորդ նիստին կարծիքն յայտնել կամ ուղղակի
պատասխանել բանիւ կամ գրով, իսկ եթէ
հարցման կամ հարցապնդման ստիպողականու-
թիւն արուի ժողովով, հարցեալ կամ հարցա-
պնդեալ պաշտօնեայն, պարտի նոյն նիստին
վերջերն պատասխանել կամ կարծիքն յայտնել

Ատենապետ փաշան յայտարարելով այս
պահուս թէ իբր հեղինակ առաջարկութեան՝
քանի մը բացատրութիւն տալ կուղէ սոյն յօդ-
ուածին վրայ, իւր ակնարկը կը թողու երկրորդ
Ատենապետ Նուսուֆեան է ֆէնտիլի, եւ ինքն
ատենարանից բեմը կեննէ եւ կսկսի խօսիլ:

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Ձեր մասնա-
ւոր ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրեմ այս յօդ-
ուածին վրայ, որ մեծ նշանակութիւն ունի:
Մեր կանոնադրութեան հոգեւոյս հեղինակը չը-
փոթութիւն մ'ըրած է հարցման եւ հարցա-
պնդման մէջ, որով այս երկուքը թէ եւ իրար-
մէ տարբեր, սակայն ի մի խմբուած են կա-
նոնադրութեան 82 եւ 83 րդ յօդուածոց մէջ:
Հաս պէտք է կանգ առնուած եւ յայտարարեմ
կանխաւ թէ այս գիտողութիւնն ընելով բնա-
շանցնիր մտքէս ժխտել բարեխոյանակ հեղինա-
կին իմաստութիւնը եւ կատկածի ենթարկել
անոր սոխատութեան յարգը. ոչ երբէք, ա-
նոր գործը մեծ արժէք ունի, եւ մեծ արդիւնք
ունեցաւ մեր մէջ. եւ ինչ որ ալ ըլլան խում-
բագրած կանոնադրութեան պահաններն, իմ
համարումս եւ յարգանքս անոր ձեռնհասու-
թեան եւ արժանեաց նկատմամբ անայլայլ պի-
տի մնայ միշտ, մանաւանդ որ նոյն իսկ Եւրո-
պական ազգաց խորհրդարաններուն մէջ այս
եւ ատնց նման խել մը կանոնական կէտերու
վրայ կը պահուին գրաւոր բացատրութիւնք, եւ

տոննական սովորութիւններ կան որ աւան-
դութեամբ կը տիրեն իբր կանոն :

Հարցում եւ հարցապնդում մէջն ազգաց
խորհրդարաններուն մէջ տեղի կունենան եւ
տարբեր բաներ են իրարմ, անոնց զանազա-
նութիւնն որոշել անհրաժեշտ է : Հարցումը
այս կամ այն խնդրոց վրայ ճշմարտութեան վի-
րահասու ըլլալու հետաքրքրութեան կը ծնի,
եւ ի պատասխանի տեղեկութիւն մ'առնելով
գո՛ւ կը ըլլայ . իսկ հարցապնդումը Վարչութեան
մէկ արարքին, մէկ անօրնութեան գծգո՛հ հե-
տաքննութիւն է, որ ընդունած պատասխանը
կը քննադատէ եւ վիճարանութեան տեղի տա-
լով հասկ յետոյ կը դատախեանք Վարչութիւնը
կամ անոր արդարութեանը համոզուելով գո-
հունակութիւն կը յայտնէ : Վարչութիւնը չեն
կտրող խուսափել ասոնց ոչ մէկէն եւ ոչ միւ-
սէն, բայց ի՞նչո՞ւ : Երբ հարցում մը տեղի
կունենայ, Վարչութիւնը նախ կը տեղեկանայ,
կը պատրաստուի եւ ասոյ կը պատասխանէ
կամ ազգային խնդրուած տեղեկութիւնը կա-
տարեալ տայով, եւ կամ եթէ խնդիրը տակաւին
հասուն չգտնեն չափաւոր կերպով եւ կամ եթէ
բնաւ չէ կտրող բացատրութիւն տալ, համարա-
տուութեան ժամուն կը թողու պատասխանը,
համարատուութիւն, որ ընդհանրապէս Եւրոպոյ
կը կատարուի զանազան խնդրոց վրայ եղած
թղթակցութիւններն մաս առ մաս գունաւոր-
տետրակով մը հրատարակելով :

Հոս արժան է յիշել որ գտնուեցան մեր
մէջ ալ վարչութիւններ որ այսպէս իրենց ուղ-
ղեալ հարցմանց պատասխանները վերապահե-
ցին համարատուութեան ժամուն, եւ պաշտո-
նատարութեան պայմանաժամուն լրման եւ եր-
բեմն նաեւ անկէ տուած կրան գնացին ասոնց
համար ներկայելու :

Ինչ որ ալ ըլլայ, հարցման պատասխանը
լուսելէն ետքը խնդիրը կը գոցուի իբր միջա-
դէպ եւ ժողովը կանցնի իր օրուան խնդրոյն :
Իսկ երբ հարցապնդում տեղի կունենայ գործն
այսպէս չկատարուի եւ այս կերպով չվերջա-
նար : Նախ հարցապնդումը կը հրատարակուի
ժողովին մէջ, այսինքն ի՞նչ նիւթի վրայ եւ
ո՞ր որ հարցապնդու կամք ունենալը կը յայտ-
նէ հեղինակը ժողովին, եւ Վարչութեան հա-

ւանութիւնն աւանուելով վիճարանութեան օրը
կը սահմանուի : Այս կէտին մէջ՝ ուչազրու-
թեան արժանի պարագայ մը կայ որ է ե-
թէ Վարչութիւնը ժամանակ մի եւս առա-
ջարկեալ հարցապնդումը չկրնայ կրելիքը յայտ-
նելու ըլլայ, ժողովը չկրնար ստիպել զնա որ
անպատճառ ընդունի : զի այս ստիպումն ան-
վստահութիւն կենթադրէ եւ Վարչութիւնը
հրաժարման կառաջնորդէ : Ինչ որ ալ ըլլայ,
որոշեալ օրն հարցապնդումը տեղի կունենայ
եւ յետ վիճարանութեան պարզ եւ անխա-
օրակարգի եւ կամ պատճառաբանեալ օրա-
կարգի մը քուէարկութեամբ խնդիրը վախճան
կառնու, եւ ժողովը կը դառնայ իր օրուան
կարգին : Ինչպէս կը տեսնէք խորհրդարաննե-
րու մէջ հարցման եւ հարցապնդման անմիջա-
կան պատասխան չէ օրէն սուսանջել, այլ ժա-
մանակ կը տրուի պաշտօնէին : վասն զի այս
տեսակ պարագայից մէջ՝ Վարչութիւն կամ
պաշտօնեայ՝ թէ ժողովը եւ թէ հարցման նիւթ
եղող խնդրոյն սահանջումները միանգամայն
գո՛ւ ընել պարտաւոր է, վասն զի ժողովը գո՛
րնելու համար՝ չկրնար միւս կողմէ գործին վը-
նաս բերել . ուստի անմիջական պատասխան
պահանջել կարելի չէ, այլ ժամանակ տալու
է, որ կանխաւ պիտանայ եւ կշռէ ըստ պարա-
գայից տայիք պատասխանը : Ահա այս պատ-
ճառաւ առաջարկեալ յաւելուածական յօդուա-
ծը կը տրամադրէ որ հարցում կամ հարցապն-
դում գրով զիւանին աւանդուելէն ետեւ՝ յու-
զարկուի առ հարցեալ կամ հարցապնդեալ
պաշտօնեայն, որպէս զի մինչեւ յաջորդ նիստ
յայտնէ, ինչ որ պիտի ըսէ :

Ասոնք են այն բացատրութիւնները, զորս
կուղէի ձեզ ներկայացունել, եւ զոր կամիո-
փեմ սա խմբագրութեամբ իբր վերաքննութիւն
կանոնին 82 եւ 83 յօդուածոյ :

Ա. Եւրաքանչիւր երեսփոխան իրաւունք
ունի երբ որ ուղէ որ եւ է գործի կամ խնդ-
րոյ մը վրայ հարցումն կամ հարցապնդումն
ընել Ազգ. Վարչութեան : Հարցումը տեղե-
կութիւն ստանալու կամ եղելութիւն մ'ըս-
տուզելու համար կը ըլլայ եւ պատասխանը
պարզ տեղեկութիւն է . իսկ հարցապնդումը

քննադատական ձգտում ունի եւ պատասխա-
նը մինչեւ տարուան մը համարատուութիւն է,
Բ. Հարցում կամ հարցապնդում գրաւոր
կաւանդուի Մայր դիւանին, որ ատենական
գործողութեանց կարգը կը հազորդէ զայն ժո-
ղովին եւ կը յղէ առ որ ուղղեալն է ի պատաս-
խանատուութիւն, որ պարտաւոր է հետեւեալ
նիստին կարծիք յայտնել, եթէ հարցման կամ
հարցապնդման հեղինակն ստիպողութիւն չը
խնդրէ եւ կամ ժողովը չընդունի ստիպողու-
թիւն : Իսկ հակառակ պարագայի մէջ՝ Վար-
չութիւնը պարտաւոր է նոյն նիստին վերջերը
յայտնել կարծիքն ի պատասխանի հարցման
կամ հարցապնդման :

Գ. Վարչութեան կարծիքը կամ ուղղա-
կի պատասխանն է հարցման կամ հարցապնդ-
ման նիւթ եղող խնդրոյն, եւ կամ առժամա-
նակեայ կատարելապէս պատասխանելն անկա-
րելի կամ անպատշաճ ըլլալուն յայտարարու-
թիւնը : Սոյն վերջին պարագայի մէջ Վար-
չութիւնը պարտաւոր է պայմանաժամ ցոյց
տալ եւ պատրաստ գտնուիլ նոյն ժամանակ
պատասխանելու՝ եթէ հարցումն կամ հարցա-
պնդումը կրնուի :

Դ. Վարչութեան կարծիքը կամ պատաս-
խանը լսուելէն ետքը՝ Ատենապետն զհարցման
խնդիրը կը գոցէ իբր միջադէպ, եւ կանցնի օր-
ուան կարգին : Իսկ եթէ հարցապնդում կը
կատարուի, Վարչութեան հաճութեամբ օր
կատաջարկէ վիճարանութեան, եւ ժողովը
զայն կը սահմանէ ձեռամբարձով ասոնց վի-
ճարանութեան :

Ե. Արտչեալ օրը հարցապնդման վիճա-
րանութիւնը տեղի կունենայ, հարցապնդող
եւ հարցապնդեալ՝ որքան անգամ որ պէտք
ըլլայ իսկ ուրիշ երեսփոխանք ըստ կանոնի
մինչեւ երկու անգամ խօսելէն ետքը, վիճա-
րանութիւնը կը փակուի եւ պատճառաբանե-
ալ օրակարգի մը քուէարկութեամբ վերջ կը
տրուի հարցապնդման խնդրոյն, եթէ ժողովը
պատշաճագոյն չգտնէ պարզ եւ անխառն օ-
րակարգն քուէարկելով փակել միջադէպը :

ՄԵՐԵՆԵՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՅ. — Կէս մը կայ,
չոր կուզեմ հասկնալ, հարցում կամ հարցա-
պնդում տեղի ունեցած ատեն՝ ժողովը զայն
չիւրացուցած՝ պարտաւորեալ է պատասխանել
հարցապնդեալ պաշտօնեայն :

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Անհար է որ
ժողովը հարցում կամ հարցապնդում ըստանձ-
նէ . երեսփոխան մը կասկածէ մը դրդեալ
կամ ուրիշ որ եւ է պատճառաւ հարցում մը
կուղղէ, կամ հարցապնդումն ընել կուզէ, եւ
Վարչութիւնն՝ որու յանձնուած է ազգին գոր-
ծոց ղեկը, կը պարտաւորի զինքն արգարացը-
նել : ժողովը է գատաւոր այս պարագային
մէջ, ուստի պէտք է չէ զոք մնայ, եւ ի վեր-
ջէ յայտնէ իւր կարծիքը պատճառաբանեալ օ-
րակարգով, որով եւ միջադէպը կը գոցուի :

ՄԵՐԵՆԵՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՅ. — Հարցումը կամ
հարցապնդումն իւրացնել ըսելով՝ ուզեցի ըսել
թէ ժողովը պիտի հաւանի՞ որ տեղի ունենայ
հարցումը կամ հարցապնդումը : Ես կը խորհիմ
թէ այսպիսի պայման մը նշանակել անհրաժեշտ
է, վասն զի երբ հարիւր քառասուն երեսփո-
խաններէն անձնուրը՝ մէն մի հարցում ուղղէ
Վարչութեան, եւ նա հարկադրեալ լինի ա-
մենուն պատասխանել, օչ մի Վարչու-
թիւն կրնայ զխմանալ այդ հարցապնդմանց
տեղատարափին ներքեւ :

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Ճշմարիտ է ձեր
դիտողութիւնը, բայց եւ պէտք է յիշել որ
Վարչութիւնը մեծագոյն մաս կունենայ միշտ
ժողովոյ մէջ իրեն կուսակից, եւ արդէն ա-
ռանց անոր չկրնար կանգուն մնալ . ուստի այս
կողմէն երկնչելու տեղի չկայ : Եւրոպական
ազգաց խորհրդարանները մինչեւ 800 եւ ա-
ւելի անգամ կունենան, որոց ամէն մէկը հար-
ցապնդման կատարեալ իրաւունք կը վայելեն .
եւ սակայն մէկուն մտքէն անցած չէ՝ որ հար-
ցումն եւ հարցապնդումն ընելու իրաւունքը
սեղմուի, որպէս զի վարչութիւնք հանդիսու
վայելեն իրենց իշխանութիւնը : Եւ եթէ ձեր
ըսած կերպով պայման նշանակուի, որ մին-
չեւ ժողովը չհաւանի, որ եւ է հարցապնդում
տեղի չունենայ, այն ատեն մեծամասնութիւնն

Ա. Եւրաքանչիւր երեսփոխան իրաւունք
ունի երբ որ ուղէ որ եւ է գործի կամ խնդ-
րոյ մը վրայ հարցումն կամ հարցապնդումն
ընել Ազգ. Վարչութեան : Հարցումը տեղե-
կութիւն ստանալու կամ եղելութիւն մ'ըս-
տուզելու համար կը ըլլայ եւ պատասխանը
պարզ տեղեկութիւն է . իսկ հարցապնդումը

ար միշտ Վարչութեան կողմն է, կը մերժէ ամեն հարցապնդում եւ Վարչութիւնը կը խուսափի պատասխանատուութենէ:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Ես կը խորհիմ թէ մեր կանոնադրին մէջ անփոփոխ պահելով հարցապնդման վերաբերեալ յօդուածը, կըրնանք յաւելուլ նաեւ այս նոր յօդուածն ալ: Ամէն երեսփոխան միշտ իրաւունք ունի հարցում ուղղելու Վարչութեան, որ պարտաւոր է կամ պատասխանել ուղղակի կամ իւր կարծիքն յայտնել. եթէ չէ կարող խնդրուած տեղեկութիւնը տալ առ ժամայն: Սակայն երբ հարցապնդման ձեւ կառնու, այն է քննադատական վիճակի մէջ կը դրուի, այդ պարագային մէջ ժողովին կարծիքն առնուլ անօգուտ չթուիր:

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Եթէ կարեւոր բան մը կայ, հարցումը չէ, այլ հարցապնդումը, եւ անկարելի է որ ժողովին կամօքը տեղի ունենայ, վասն զի Վարչութիւնը իրեն կուսակից մեծագոյն մասով կրնայ միշտ մերժել հարցապնդումը:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Կը տեսնեմ որ փաշային առաջարկած յօդուածն աւելի կընդլայնէ երեսփոխանաց ազատութեան սահմանն ուստի ես կը համակերպիմ եւ անփոփոխ կընդունիմ իւր առաջարկը:

ՄԷՐԵԼԵՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Ես ալ կընդունիմ որ երեսփոխանաց ազատութիւնը պահելու համար հարցապնդումը ժողովին հաւանութեան չենթարկին: Միայն թէ պէտք է զիտել որ Եւրոպական ազգաց խորհրդարաններուն մէջ նահանգներէ մ կուսակցութիւնը կան, որ իշխանութեան թեկնածու են, ուստի կը պահպանէ անձնիւր կուսակցութիւն իւր պաշտօնէութիւնը, Բայց մեր մէջ իրերը նոյն վիճակին մէջ չեն, ուստի սակաւ ինչ Վարչութեան ոյժ պէտք է առլ. ուստի սա բարեփոխումը կառաջարկեմ որ հարցապնդում մը մինչեւ քանի մը ձայնակից չգտնէ, չկրնայ տեղի ունենալ:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Մեր Վարչութիւնն

արդէն անձնուէր եւ ձրի պաշտօնէութիւն մը լինելուն, մինչեւ ցարդ վարչութիւններն ինչ որ ուղեր կրցեր են ընել, եւ իրենց արարքներն ընդունուեր են միշտ, որ եթէ խստիւ դատաքննուէին, պատասխանատուութիւն հրաւիրէին թերեւս անոնց վրայ: Հետեւաբար այս պարագային մէջ պէտք չէ կարծել որ վարչութեանց դէմ խստութիւնք ի գործ կը դրուին, ուստի եւ պաշտպանութեան կը կարօտին:

Ըստ իս լաւագոյն է առաջարկեալ յօդուածն ընդունել:

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Ես իբր հեղինակ առաջարկութեան՝ կընդունիմ Մէրեւմ-Գուլի էֆէնտի բարեփոխումը:

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Ռ. ԷՖ. — Այս բարեփոխումն ընդունելով մի հակասութիւն պիտի քուէարկենք, որովհետեւ եթէ հարցապնդում մը երկու երեք երեսփոխանաց ձայնակցութեամբն ներկայանայ, օրինաւոր պիտի համարուի, ապա թէ ոչ, հարկ պիտի լինի զայն ժողովոյն քուէին ենթարկել. արդ կըրնայ ըլլալ որ նոյն իսկ ժողովոյն մեծամասնութիւնն առաջարկեալ հարցապնդման հակառակ ըլլալով, փոքր մաս մի համամիտ գտնուի, այսինքն 2-4 էն շատ աւելի բազմաթիւ մաս մը, թէպէտեւ այդ մասն մեծամասնութիւն կը կազմէ. եւ մենք որ 3-4 անձի ձայնակցութեամբ ներկայացեալ հարցապնդումը ընդունեցանք, շատ աւելի բազմաթիւ անձանց համաձայնութեամբն ներկայացեալը մերժած պիտի լինիք. եւ այս հակասութիւն մի է. ուստի կառաջարկեմ չընդունիլ այդ բարեփոխումը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը խնդրեմ որ Մէրեւմ-Գուլի էֆէնտին հաճի գրով աւանդել զիւսնիս՝ իւր առաջարկած բարեփոխումը:

ՄԷՐԵԼԵՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Կը տեսնեմ որ օրը տարածամած է, եւ խնդիրն ստիպողաբար քուէարկելի. ուստի վիճաբանութիւն չդրողելու համար առ այժմ ես կ'առնում բա-

բեփոխումն, եւ կը վերապահեմ զայն ուրիշ առթի:

ԱՍԼԱՆԵԱՆ Ս. ՓԱՇԱ. — Բացատրելու համար ձեզ թէ հարցապնդմանց մէջ որքան ազատութիւն ունին երեսփոխանք Եւրոպական խորհրդարանաց մէջ, եւ թէ ինչ օգուտ կը ծնի աստի, գործնական օրինակ մը կուղեմ տալ եւ վերջացնել խօսքս այս նիւթին վրայ: Ամէնքդ ալ զիտէք որ այս օրերս Անգլիոյ Լօրտերու խորհրդարանին մէջ հարցապնդում եղաւ Հայկական խնդրոյն վրայ. յայտնի է որ Անգլիական պաշտօնէութիւնը շատ գուրգուրացող չէ մեր ազգին վրայ, եւ խորհրդարանի մէջ մեծագոյն մաս մ'ունի իրեն պաշտպան, որոյ չնորհիւր կանգուն կեցած՝ կը վարէ իշխանութիւն: Արդ՝ եթէ Լօրտ Գարնարիժոն՝ հարցապնդելու իրաւունք չունենար եւ կամ անոր առաջարկութիւնը ժողովին կանխաւ հաճութեանը ենթարկուէր, կը կարծէք որ մեր ազգին համար խօսք մ'անգամ արտասանուէր Լօրտերու խորհրդարանին մէջ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Խնդիրը լուսաբանուած կը տեսնեմ, եւ կուղեմ ժողովին հարցընել թէ կուզէ վիճաբանութիւնը փակել:

Հետեւապէս Ատենապետ էֆէնտին վիճաբանութեան փակումը քուէի զնելով ժողովը միաձայն կ'ընդունի զայն: Յետոյ քուէի կը դնէ անմիջապէս Ե. յօդուածը զոր ժողովը միաձայն կ'ընդունի ըստ բացատրութեան Ստեփան փաշայի եւ կանցնի յաջորդ յօդուածին:

(Եւ Ատենապետ փաշան կանցնի իւր աթոռը)

Յօդ. 2. Ազգ. ժողովն երեք անգամով եւ լեւտից Յանձնախումբ մը կընտրէ իր մէջէն, որ ազգային պիտուէին մէջ Ազգ. ժողովոյ համար առաջնութեամբ գումարը Վարչութենէն ընդունելով՝ կը հողայ ժողովին տպագրական այլ եւ այլ ծախքերը, եւ տարեգլխին հաշիւը կը ներկայէ ժողովին, որ կը հաղորդէ զայն Վարչութեան:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. Սոյն յօդուածն ար-

դէն ընդունուած է եւ այսօր տեսնին սկիզբը ժողովն եւ լեւտից Յանձնախումբն ընտրեց փոխանակ երեքի՝ չորս անգամով, եւ ոչ միայն ժողովին տպագրական, այլ եւ ուրիշ ամեն կարգի ծախքերը մատակարարելու պաշտօնով, հետեւապէս ըստ այսմ սրբազրելի է սոյն յօդուածը:

Ատենապետ փաշան սոյն գլխադրութեամբ քուէի կը դնէ 2. յօդուածն եւ ժողովը կ'ընդունի զայն արդէն կատարուած բարեփոխումներով, եւ կանցնի յաջորդ եւ վերջին յօդուածին:

Յօդ. Է. Ազգ. ժողովին կանոնական նիստերուն օրն ու տեղին պատշաճ տեսած ատեն՝ Ս. Նախագահը Մայր դիւանին հետ կանխաւ խորհրդակցելով կորոչէ հարկ եղած փոփոխութիւնը:

ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ Հ. ԷՖ. — Ես կառաջարկեմ որ Ս. Նախագահը երբ ուզէ ժողովատեղին փոփոխել, ոչ թէ միայն Մայր դիւանին, այլ նոյն իսկ ժողովոյս հետ խորհրդակցի կանխաւ, եւ այնուհետեւ փոփոխութիւնը կատարէ:

ՓԱՓԱԶԵԱՆ Ս. ԷՖ. — Իրաւացի է Ալաճաճեան էֆէնտի ըսածն, երբ ժողովոյ սովորական նիստերուն նկատմամբ փոփոխութիւն մ'ընել հարկ լինի, ինչպէս եղաւ չորս տարի առաջ Ազգ. ժողովը Մայր Եկեղեցին փոխադրուելով, բայց այս կանոնն արտաքոյ կարգի պարագայից համար կը գրուի. երբ Ս. Նախագահը կատարուի այլուր փոխադրել ժողովը, որու հետ բնականաբար կանխաւ խորհրդակցելու ժամանակ չունենար:

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Ես կընդունիմ սա պայմանաւ սակայն որ Ս. Պատրիարքը այսպիսի փոփոխութիւն մը կատարած ատեն՝ յաջորդ նիստին պէտք եղած բացատրութիւնը տայ ժողովին:

ՄԵՐԵԼԵՄ-ԳՈՒԼԻ Յ. ԷՖ. — Ես կարծեմ թէ բնաւ որ եւ է բարեփոխման հարկ չկայ, վասն զի երբ Ս. Նախագահը հարկ տեսնէ փոփոխութեան պիտի հարկադրուի կանխաւ զի-

ւանին հետ բանակցել, իսկ ժողովը միշտ կրնայ բացատրութիւն պահանջել, եւ երբ ուզէ իրենց ցոյց տրուած գումարման տեղին փոփոխել, որու դէմ ոչ ոք կրնայ արդեւ յարուցանել:

ՆՈՒՍՈՒՑԵԱՆ ԷՑ. — Ես ալ կը հաստատեմ որ այս յօդուածն որ եւ է բարեփոխման չկարօտիր, եւ կառավարկեմ ընդունել զայն նոյնութեամբ:

ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ Է. ԷՑ. — Կաղաչեմ որ յօդուածը միանգամ եւս կարդացուի:

(Կը կրկնուի ընթերցումը)

ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ Է. ԷՑ. — Կը տեսնէք որ այս յօդուածին տրամադրութիւնն ոչ թէ արտաքոյ կարգի պարագայից համար է, այլ կանոնական նիստերուն կը վերաբերի:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. Բացարձակ կերպով դրուած չէ, ինչ պարագայի մէջ ալ փոփոխութիւն մ'ընել հարկ լինի, պէտք է զիւանին խորհրդակցութեամբն ըլլայ:

ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ Է. ԷՑ. — Կը յիշէք որ ուրիշ անգամ մ'առանց ժողովին հաւանութեան փոխուեցաւ գումարման տեղին, եւ Սրբազան Պատրիարքը յայնժամ Մայր Եկեղեցին փոխարեւոյց ժողովը, որ չուզեց շարունակ մնալ հոն եւ հոս փոխադրուեցաւ վերստին: Այսպիսի դէպքերու կրկնութեանց տեղի չթողելու համար է որ կըսեմ թէ ժողովին խորհրդակցութեամբն եւ որոշմամբը լինի որ եւ է փոփոխութիւն որ իրեն կը վերաբերի:

Ժողովը փակելով վիճաբանութիւնը Ատենապետ փաշան քուէի կը դնէ նախ Ալաճաճեան էֆէնտիի առաջարկած փարեփոխումը, զոր ժողովը ԶԸՆԴՈՒՆԻՐ, յետոյ քուէի կը դնէ յօդուածը, եւ ժողովը մեծադոյն մասամբ կ'ընդունի զայն անփոփոխ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. Ըստ ներքին կանոնադրութեան օրինական ծրագիրը երեակ

քուէէ պէտք է անցնին, բայց ըստ որում ըստ արտադրութիւն ունի ներկայացեալ ծրագիրը, ուստի պարզ որոշման եղանակին ենթարկեալ համարելով զայն՝ վերջին քուէ մ'եւս պիտի խնդրեմ պնտր ընդհանրութեան վրայ:

Ժողովը կը հաւանի այս դիտողութեան, հետեւապէս Ատենապետ փաշան նոյն եօթը կանոնադրական յօդուածոց ընդհանրութիւնն քուէի կը դնէ եւ ժողովը միաձայն կ'ընդունի զայն:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Յառաջիկայ նիստըն ըստ որոշման ութը օրէն է եւ դռնփակ, Խորհրդարանական Յանձնախումբին համարատուութեանը համար, սակայն արգելք չկայ նաեւ ուրիշ խնդրովք զբաղելու, երբ ժողովը ժամանակ գտնէ:

Հետեւապէս Օրակարգ կը սահմանուի յառաջիկայ նիստին:

1. Հարցապնդում Հայկական խնդրոյ վրայ. — Հայաստանի անունն Քիւրտիստան կոչուելուն, Աւինոյ վիճակին եւ Հայկական դաւառաց մէջ դաղթականութիւններ հաստատուելուն եւ ընդհանրապէս Խորհրդարանական Յանձնախումբին պաշտօնավարութեան նկատմամբ (դռնփակ):
2. Խնդիր վերաքննութեան Սահմանադրութեան. — Վիճաբանութիւն նախաձեռնութեան դիւանի տեղեկագրոյն (դռնբաց):

Հրածարում Էրեսփոխանաց

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ՓԱՇԱ. — Կանոնը կը արամադրէ որ յաջորդարար երեք անգամ ժողովոյ նիստերէն բացակայ գտնուող երեսփոխանը հրածարեալ համարուի, իբրեւ պարտազանց, եւ անաւասիկ:

Տ. Գէորգ քահանայ Արժրունի
Տ. Արիստակէս ՝ Մամբրէեան:

Յարութիւն էֆ. Զէնճիրճեան
Յակոբ ՝ Ամասեան

չորս յաջորդական նիստերէ բացակայ գրտնուած են: Բայց ասոնցմէ Տ. Գէորգ քահանայ Արժրունի խոր ծերութեան հասած է, Տ. Արիստակէս նոյնպէս կամ անոր մօտ: Զէնճիրճեան էֆէնտի պաշտօնով դուրս գացած եւ թերեւս ժամանակ չէ գտած իւր հրածարականը հաղորդելու, այս ալ ի նպաստ իւր բացակայութեան՝ մեղմացուցիչ պարագայ մ'է, իսկ Ամասեան էֆէնտի ոչ կը ներկայանայ, ոչ հրածարական կուտայ, եւ ոչ իրեն ուղղուած կոչնադրերը կ'ընդունի:

Ատենապետ փաշան քուէի կը դնէ սոյն երեսփոխանաց ըստ կանոնի հրածարումը, եւ ժողովը միաձայն հրածարեալ կ'ընդունի զանոնք, միայն Ամասեան էֆէնտին պարտազանց չ'ընդունի:

Առաջարկութիւն Ղազարոսեան Քրիստոստուր Էֆէնտիի՝ Քաղ. ժողովոյ պակաս անդամոց ընտրութեան վրայ

Երեսփոխան Ղազարոսեան էֆէնտիի կողմէ մատուցեալ յետագայ առաջարկութիւնը կարդացուեցաւ:

Վսեմախոյլ Ատենապետ

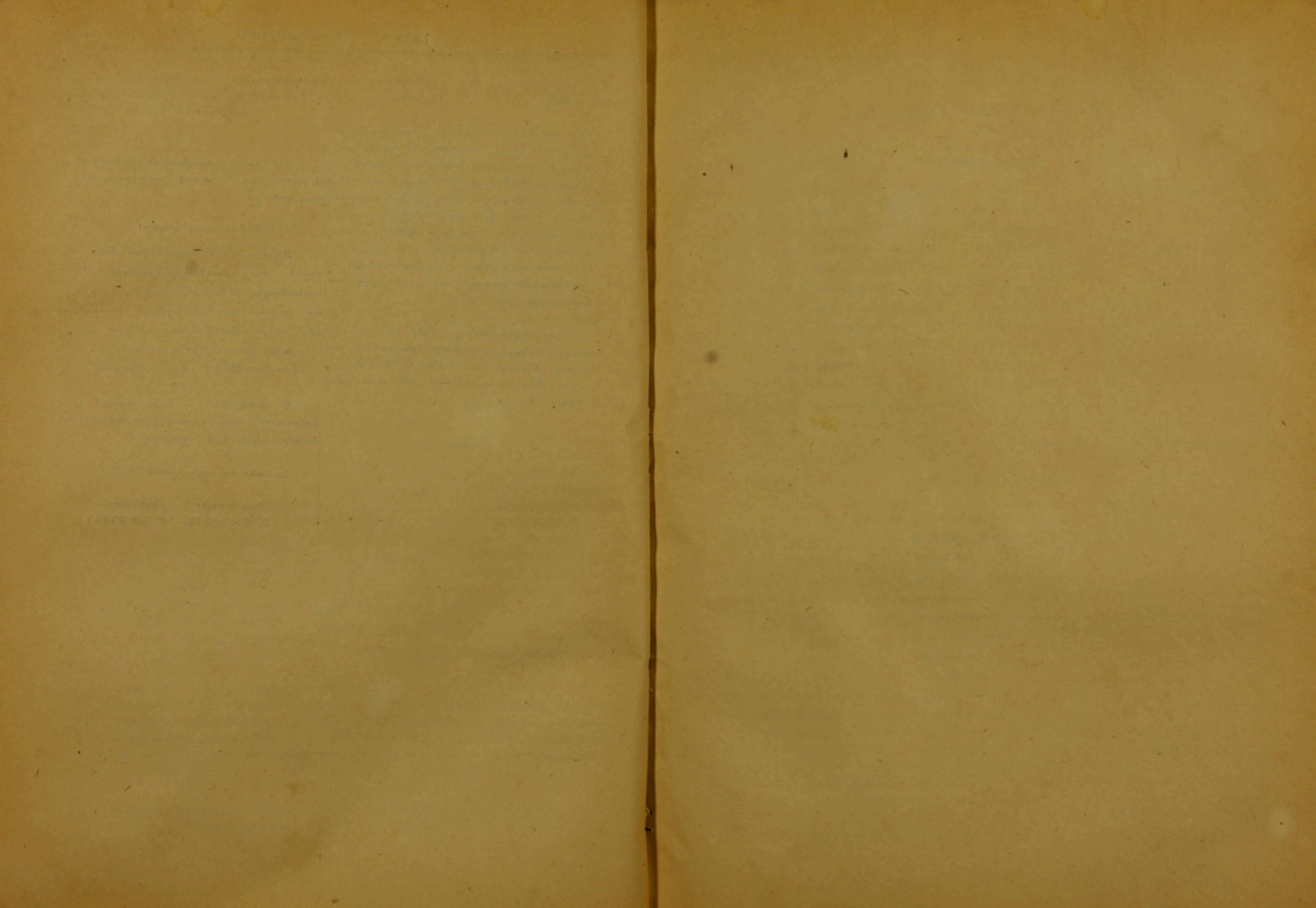
Չորս անգամ պակաս կայ Քաղ. ժողովէն, որոց անունները նշանակուած են արձանագրութեան մէջ, անոնցմէ դուրս եւս կը լսեմ հրածարեալ կայ, կառավարկեմ որ ըստ Սահմանադրութեան պակաս անդամոց ընտրութիւնը կատարուի:

22 Յունիս 1879 Ք. Ղազարոսեան

Ս. ՆԱԻԳԱՆ. — Քաղ. ժողովը պատրաստուած է արդէն յառաջիկայ նիստին սոյն խնդիրը բերել Ազգ. ժողովոյ:

Ատենը կը գոցուի ժամ 10 ին:

Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ Ս. ԱՍԼՅԵՆԱՆ

ԱՁԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1	Տ.	Մկրտիչ	Ս.	Արքեպս.	Խրիմեան	Ա.	Ա. Գեղարքայ
2	Տ.	Խորէն	Ս.	»	Նար-պէյ		
3	Տ.	Կարապետ	Ս.	Եպս.	Սերովբեան		
4	Տ.	Մատթէոս	Ս.	»	Իզմիրլեան	Բ.	Ա. Գեղարքայ
5	Տ.	Ամբրոսիոս	Ծ.	Վրդ.	Ռուբինեան		
6	Տ.	Գարեգին	Ծ.	»	Թաթարեան		
7	Տ.	Եղնիկ	Ծ.	»	Ապահունի (Առաջ. պաշտօնիւ դուրս		
8	Տ.	Իգնատիոս	Ծ.	»	Շիշմեան		գացած)
9	Տ.	Հմայեակ	Ծ.	»	Դիմաքեան		
10	Տ.	Ներսէս	Ծ.	»	Ասլանեան		
11	Տ.	Պողոս	Ծ.	»	Խօլտամեան		
12	Տ.	Արիստակէս	Ա. ազ.	Քհնյ.	Մամբրէեան		
13	Տ.	Խորէն	»	»	Փէհլիվանեան	Բ.	Ա. Գեղարքայ
14		Սահակ	»	»	Տ. Սարգիսեան	Ա.	Ա. Գեղարքայ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

1	Առաքել	էֆէնտի	Ալթուն	Տիւրբի	Ա.	Ա. Գեղարքայ
2	Գէորգ	»	Սահմարանեան		Ա.	Ա. Գեղարքայ
3	Գէորգ	»	Գըլբեան			
4	Գարրիէլ	»	Եսայեան			
5	Լօղօֆէթ	»	Պալեօղեան			
6	Աբել	»	Կիւլպէնկեան		(Հրաժարեալ)
7	Մարտիրոս	»	Միւհննտիսեան			
8	Մկրտիչ	»	Յրէնկեան			
9	Յակոբ	»	Չօպանեան			
10	Ղազարոս	»	Հովուեան		(Հրաժարեալ)
11	Սահակ	»	Ղազարոսեան			
12	Յակոբ	»	Ծերունեան		(Հրաժարեալ)
13	Ստեփան	»	Պէյլիկեան		Բ.	Ա. Գեղարքայ
14	Խաչատուր	Խան	Տ. Նէրսիսեան			

ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՊՈՍՏՈՍԱԿԱՆ ԵՎԱՆԳԵԼԻՍ

Մարկոսի Եվանգելիս	1
Երկրորդ գլուխ	2
Մարկոսի Եվանգելիս	3
Մարկոսի Եվանգելիս	4
Մարկոսի Եվանգելիս	5
Մարկոսի Եվանգելիս	6
Մարկոսի Եվանգելիս	7
Մարկոսի Եվանգելիս	8
Մարկոսի Եվանգելիս	9
Մարկոսի Եվանգելիս	10
Մարկոսի Եվանգելիս	11
Մարկոսի Եվանգելիս	12
Մարկոսի Եվանգելիս	13
Մարկոսի Եվանգելիս	14

Գլխ 2 որոշ

ՍԵՓԷԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՑ ԾԱԽՈՒՑ ՅԱՏԿԱՑԵԱԼ

Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	1
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	2
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	3
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	4
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	5
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	6
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	7
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	8
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	9
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	10
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	11
Ազգային ժողովոց ծախուց Յատկացեալ	12

Կը ծախուցի ի Դիւանատան Պատրիարքարանի Է. Ղալաբիոյ Ս. Լուսաւորիչ
Եկեղեցւոյ բանկայը Է. Հայ գրափառագրոց բով